

Maciej B. Stępień

POLSKA BIBLIOGRAFIA WOLNOMULARSTWA

CZEŚĆ II

Druki z lat 1851-1917

w układzie alfabetycznym

Ver. 1.6 (15.08.2012)

Lublin 2012

www.maciejbstepien.com

PBW II: 1851-1917
Wersja 1.6
Copyright © by Maciej B. Stępień, 2012

Polska Bibliografia Wolnomularstwa, część II: druki z lat 1851-1917 jest publikacją cyfrową. Po raz pierwszy została opublikowana jako „Wersja 1.0” dnia 4 marca 2005 r.

Skład i redakcja: Maciej B. Stępień

Lublin 2012
www.maciejbstepien.com

Ten utwór jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Unported. Aby zapoznać się z licencją, proszę odwiedzić <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/> lub wysłać pisemną prośbę do Creative Commons, 444 Castro Street, Suite 900, Mountain View, California, 94041, USA.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/> or send a letter to Creative Commons, 444 Castro Street, Suite 900, Mountain View, California, 94041, USA.

Wstęp

Polska Bibliografia Wolnomularstwa (PBW) obejmuje „rzeczy wolnomularskie pisane przez Polaków, Polski dotyczące lub z polskiego punktu widzenia interesujące”. Przyjęcie takiej formuły pozwala odejść od kłopotliwego lawirowania wśród kryteriów geograficznych, językowych, albo tych, opartych na wewnątrzmasońskich podziałach na poszczególne obediencje (w tym obediencje narodowe) celem doboru tych pozycji, które jakiś „polski korpus” literatury masońskiej tworzą. Jeśli bowiem „polski”, to czy ma on być wyłącznie w tym języku? A może wyłącznie z obszaru Polski? Jak w takim razie zakreślić ów „obszar Polski” w świetle zaborów, granic sprzed 1939 roku i granic po II wojnie światowej? A co z dziełami emigracyjnymi? Czy należy oddzielić druki „polskie” od „polonijnych”? Albo jak traktować dzieła autorów obcych, piszących o Polakach lub masonerii w Polsce? Czy te polonika wyliczać osobno? I jak traktować loże masońskie z terenów Polski, które skupiały obcokrajowców? I jeszcze: jak spojrzeć na loże obediencji państw zaborczych, których dawne siedziby znalazły się po II wojnie światowej w nowych granicach Rzeczypospolitej i budzą dziś tak wielkie zainteresowanie Polaków? Zastosowanie pojedynczego kryterium – czy to językowego, czy geograficznego, czy obediencyjnego – daje w rezultacie spis wybrakowany i sztucznie okrojony. Problem doboru kryteriów jest szczególnie istotny dla epoki zaborów, w której literatura związana z masonią pisana była przez Polaków w najróżniejszych okolicznościach geograficznych i politycznych, pisana była też na temat Polaków przez autorów obcych, a także – powstawała w oderwaniu od spraw polskich, lecz w ścisłym geograficznym związku z dawnymi lub obecnymi ziemiami polskimi.

Metodologiczne dylematy związane z wąskimi kryteriami doboru najłatwiej rozwiązać tworząc kryteria szerokie. Przedstawiona na początku formuła PBW była wynikiem wyboru opcji najbardziej inkluzywnej: bibliografia ta ma wymieniać wszystko, co gdziekolwiek i kiedykolwiek wydrukowali w związku z masonerią Polacy, wszystko, co w związku z masonerią wydrukowano o Polakach, oraz – jak najbardziej – wszystko to, co współcześnie, z *polskiego punktu widzenia*, jest przedmiotem zainteresowania w ramach literatury masonskiej. Przy czym ów „polski punkt widzenia” rozumiany jest tu ściśle jako wskazanie na wszelkie druki wytworzone przez wolnomularstwo (bez względu na obediencję i język), po którym pozostały w granicach Rzeczypospolitej Polskiej ślady i pamiątki materialne budzące dzisiaj zainteresowanie Polaków. Jeśli prowadzić to będzie do włączenia do Polskiej Bibliografii Wolnomularstwa znacznej liczby dzieł niemieckich (np. wytworzonych w związku z działalnością łóż na terenie dawnych Prus), tym lepiej dla Polaków i Polskiej Bibliografii Wolnomularstwa. Zadaniem związanym z budową PBW nie jest przecież separacja tego, co polskie, od tego, co nie-polskie, dokonywana dla samej idei rozdzielenia i rozgraniczenia. Celem tworzenia PBW jest co innego: dostarczenie polskim historykom i badaczom lokalnej przeszłości *narzędzia pracy*. Bibliografia inkluzywna, wychodząca ku zainteresowaniu Polaków dziejami lokalnymi (zwłaszcza w województwach zachodnich), będzie w stanie zapewnić pomoc każdemu, kto zapyta o dawne loże we Wrocławiu, Lwówku Śląskim, Świdnicy czy w Gnieźnie, zamiast ignorować jego zainteresowania, bo dotyczą czegoś, co „nie jest polskie”.

PBW jest projektem hobbystycznym, rozpoczętym przed wielu laty przy lekturze książek śp. Prof. Ludwika Hassa (1918-2008) i rozpisywaniu jego bazy źródłowej. Publikowana jest w internecie od 2004 r.

Część II Polskiej Bibliografii Wolnomularstwa po raz pierwszy udostępniona została 4 marca 2005 roku. W swoim obecnym kształcie i rozmiarze została oznaczona numerem wersji „1.6”.

Maciej B. Stępień

Zmiany w stosunku do wersji 1.55:

- ∴ Nowy format. Po raz pierwszy PBW publikowana jest w pliku pdf.
- ∴ Licencja Creative Commons. Określono po raz pierwszy wyraźnie licencję, na której PBW jest udostępniana publiczności.
- ∴ Wszystkie pozycje zostały po raz pierwszy ponumerowane.
- ∴ Dodano cztery pozycje. Ta część PBW liczy obecnie 251 adnotowanych pozycji i 129 odsyłaczy.
- ∴ Dodano kilkanaście dat życia autorów.
- ∴ Poprawiono imię Wasercug-Wasowskiego (Józef, nie Jerzy) oraz odsyłacze dla Leo Taxila i Paula Sédira tak, by uwzględniały raczej ich powszechnie znane pseudonimy niż prawdziwe personalia.

Objaśnienia skrótów

Zastosowanych w II części PBW dla źródeł informacji bibliograficznych

- BSL – Danuta Musioł, Elżbieta Tyrna-Danielczyk, *Masonika w zbiorach Biblioteki Śląskiej: Katalog*, Katowice: Wydawnictwo „Śląsk”, 1998. (Po skrócie: numer pozycji w katalogu).
- DFM – *Dictionnaire Universel de la Franc Maçonnerie. Hommes Illustres - Pays - Rites - Symboles*, sous la direction de Daniel Ligou, Paris: Presses Universitaires de France, 1987. (Po skrócie: numer strony).
- E – Bibliografia, w: *Wolnomularstwo w świetle encyklopedyj. Wypisy*, Warszawa 1934, s. 43-46. Przedruk: Warszawa 1989. Żadnych cyfr po skrócie ze względu na niewielką objętość wykazu.
- ESTI – Karol J. T. Estreicher, *Bibliografia polska 1800-1880*, Kraków: Akademia Umiejętności, 1870-1872, t. 1-7. Przedruk: Warszawa 1977. Pierwsza część „prymarnej” bibliografii polskiej. (Po skrócie: cyfra przed dwukropkiem odsyła do tomu, cyfra po dwukropku do strony wewnątrz tomu).
- ESTIV – Karol J. T. Estreicher, Stanisław Estreicher, *Bibliografia polska, cz. IV: Druki z lat 1881-1900 w układzie alfabetycznym*, Kraków 1906-1916, t. 1-4. (Po skrócie: cyfra przed dwukropkiem odsyła do tomu, cyfra po dwukropku do strony wewnątrz tomu).
- ESTN – *Bibliografia polska XIX stulecia*, Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 1959-2000, t. 1-17. Drugie, uzupełnione, poprawione i scalone wydanie cz. I i IV bibliografii Estreicherów. (Po skrócie: cyfra przed dwukropkiem odsyła do tomu, cyfra po dwukropku do strony wewnątrz tomu).

- K – *Polska bibliografia wolnomularstwa*, zebrał i zestawiał ks. mgr Tadeusz Kozłowski, „Bibliografia religijna” 1938, s. XIII-XXXV [dodatek miesięczny do:] „Ateneum Kapłańskie”, 24: 1938, t. 42, z. 3-5 [w trzech częściach, o ciągłej numeracji stron]. (Po skrócie: numer pozycji w tejże bibliografii).
- KAR – Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Pracownia Zbiorów Masońskich, *Materiały do katalogu poloników w zbiorach masońskich Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu*, [oprac. Andrzej Karpowicz], Poznań 2001. (Publikacja cyfrowa, zawierająca pełne opisy bibliograficzne 84 starodruków i druków masońskich).
- LFHA – Ludwik [Ferdynand] Hass, *Ze studiów nad wolnomularstwem polskim ostatniej ćwierci XVIII w.*, Nadbitka z „Kwartalnika Historycznego” 80:1973, z. 3, s. 587-619. (Po skrócie: numer strony).
- LFHO – Ludwik [Ferdynand] Hass, *Wolnomularstwo w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII i XIX wieku*, Wrocław [etc.]: Ossolineum, 1982. (Po skrócie: numer strony).
- LFHS – Ludwik [Ferdynand] Hass, *Sekta farmazonii warszawskiej. Pierwsze stulecie wolnomularstwa w Warszawie (1721-1821)*, Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1980. (Po skrócie: numer strony).
- LFHW – Ludwik [Ferdynand] Hass, *Wolnomularze polscy w kraju i na świecie 1821-1999: Słownik biograficzny*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza „Rytm”, 1999. (Po skrócie: numer strony).

Druki w układzie alfabetycznym

- [1] **A.D.K.**
Wystrzegać się masonów. — „Słowo”. — 1914, nr 40 z dnia 10 lutego, s. 1.
- [2] **A.T.**
Germańskie podboje. — „Gazeta Warszawska”. — 1914, nr 8 z dnia 8 stycznia, s. 1.
- [3] **ADAMSKI J. S.**
Dlaczego Chrystus ma wrogów. — Lwów, 1912.
Fragment ze stron 13-17 dotyczy masonerii.
- [4] **Adolfa** Reiffa kalendarzyk polski w Paryżu na rok 1887. — Paryż, 1887.
LFHW 22
- [5] **Adolfa** Reiffa kalendarzyk polski w Paryżu na rok 1891. — Paryż, 1891.
LFHW 22
- [6] **ALMAR J.**
Freemasonry in Poland. From the Earliest Time to 1795. — „The New Age Magazine”. — 1906.
ALTENBERG H., wydawca, zob. → **ASKENAZY Szymon**, Łukasziński.
ANCZYC Władysław Ludwik, wydawca, drukarz, zob. → **ASKENAZY Szymon**, Łukasziński; → **Historya** towarzystw tajnych; → **JÓZEF SEBASTIAN PELCZAR**, św., Wspomnienia; → **KRAUSHAR Aleksander**, Ramzes; → **SMOLEŃSKI Władysław**, Wolne mularstwo; → **ZAŁĘSKI Stanisław**, O masonii.
- [7] **Annuaire** Universelle de tous les rites de la Maçonnerie française et étrangère / Par le F. Pinon. — 3e éd. — [b.m.: b.w., ca 1867]
LFHW 22
- [8] **Allgemeines** Handbuch der Freimaurerei. Dritte völlig umgearbeitete und mit den neuen wissenschaftlichen Forschungen in Einklang gebrachte Auflage von Lennings Encyclopädie der Freimaurerei / Herausgegeben vom Verain deutscher Freimaurer. — Zweiter Band: M-Z. — Leipzig: Max Hesse's Verlag, 1901.
Zawiera notę o wolnomularstwie w Polsce.

- [9] **ARABAŻYN Konstantin Iwanowicz**
Kazimir Brodzinskij i jego literaturnaja diejatielnost' (1791-1830) /
Izslidowanie kandidata K. Arabażyna Ildostojeno Istoriko-
filologiczeskim fakultetom imperator. Uniwers. Sw. Władimira nagrody
złotej medaliju i premii imeni N. J. Pirogowa. — Kijew: tipolitogr.
Towariszczestwa J. N. Kusznerewa, 1891. — XV, 378 s.
O wolnomularskiej przynależności K. → Brodzińskiego na s. 359-374.
ESTIV 3:35
- [10] **ASKENAZY Szymon** (1867-1935)
Dwa stulecia XVIII i XIX. Badania i przyczynki. — tom 1. — Warszawa:
Gebethner i Wolff 1903. — [4], 477, [2] s.; 21,5 cm.
K 3
- [11] **Tenże**
Dwa stulecia XVIII i XIX. Badania i przyczynki. — tom 2. — Warszawa
1910. — [4], 581, [2] s.; 21,5 cm.
K 3
- [12] **Tenże**
Łukasiński. — Tom 1. — Warszawa: Nakład Księgarni pod Firmą E.
Wende i S-ka (Warszawa: T. Hiż i A. Turkuł) / Lwów: H. Altenberg
1908 (Kraków: Druk W. L. Anczyca i Spółki). — [6], 416, [4].
Monografia uwzględniająca szeroko dzieje wolnomularstwa polskiego w pierwszej połowie
XIX wieku. 🟡 Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece
Cyfrowej.
- [13] **Tenże**
Łukasiński. — Tom 2. — Warszawa: Nakład Księgarni pod Firmą E.
Wende i S-ka (Warszawa: T. Hiż i A. Turkuł) / Lwów: H. Altenberg
1908 (Kraków: Druk W. L. Anczyca i Spółki). — [6], 420, [2] s.; 19 cm.
Dokończenie monografii. Rozdziały V, VI i VII poświęcone Towarzystwu Patriotycznemu,
procesowi i kaźni Łukasińskiego. 🟡 Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Kujawsko-
Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej.
- AUGUST III MOCNY (WETTIN)**, król Polski, zob. → **MOSZCZEŃSKI Adam**,
Pamiętnik.
- [14] **Bacność** rodacy. W roku bieżącym ma się odbyć w Rzymie
międzynarodowy kongres wolnomularski. — Warszawa, 1907. — 32 s.
K 8
- BADENI Ignacy**, tłumacz, zob. → **NICOLAS August**, Badania (1851).

BALSAMO Giuseppe, zob. → **DUMAS Alexandre**, Pamiętniki.

BALTAZZANI Ramzes (WINIARSKI), zob. → **KRAUSHAR Aleksander**, Ramzes.

- [15] **BARZYKOWSKI Stanisław** (1792-1872)

Historya powstania listopadowego / spisana przez Stanisława Barzykowskiego; do druku przygotował i kilku uwagami objaśnił Aër [= Adam Rządewski]. — Poznań: Nakładem Księgarni Jana Konstantego Żupańskiego, 1883-1884. — t. 1-5.

Wzmiankuje polskie wolnomularstwo.

BAUMRITTER F., wydawca, drukarz, zob. → **SCHMID Krzysztof**, Węglarz.

BELTZ Julius, drukarz, zob. → **FRIEDRICHS Ernst**, Die Freimaurerei.

- [16] **BENEDYKT XIV**, papież

Bulla Benedykta XIV z r. 1751 w sprawie masonerii. — „Ex Consistorio Generali Dioecesis Cracoviensis Notificationes”. — 1867, z. 6., s. 22-23.

Publikacja tekstu Konstytucji Apostolskiej *Providas*, przytaczającej w całości tekst wcześniejszej Konstytucji Apostolskiej pp. Klemensa XII, *In Eminenti* (1738).

- [17] **BIEGOŃ VON CZUDNOCHOWSKI Otto**

Handbuch für Freimaurer. Ueber den Ursprung und die Geschichte des Ordens. — W. Strüder, 1860. — 220 s.

ESTN 2:313.

- [18] **Tenże**

Toż. / Von Br.: Biegon von Czudnochowski, Königl. Preussischer Major der Artillerie a.D., Senior des eisernen Kreuzes 2. Classe und Inhaber des Kaiserl. Russischen St. Georgen-Ordens 5. Classe. — zweite vermerhte und verbesserte Auflage. — Neuwied: Verlag der J. H. Heuser'schen Buchhandlung, 1862 (Coblenz: Druck von Philipp Werle). — VIII, [2], 327, [7] s.; errata.

- [19] **BIELIŃSKI Józef** (1848-1926)

Szubrawcy w Wilnie (1817-1822): zarys historyczny. — Wilno: Nakł. Korwina, 1910 Skład główny w księgarni „Kultura” (Odbito w „Drukarni Wileńskiej”). — 242, [2] s., [1] k. tabl., [1] k. faks., [4] k. portr.; 23 cm.

Motto na karcie tytułowej: „Satyra prawdę mówi względów się wyrzeka. Krasicki”. Dedykacja: „Odrodzonym Szubrawcom Wileńskim w hołdzie Autor”. Książka przedstawia dzieje wileńskiego towarzystwa paramasońskiego, wydającego „Wiadomości Brukowe”, którego członkiem był Adam Mickiewicz. 🟠 Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej.

[20] **BISCHOFF Joseph Eduard Konrad** (1828-1920)

Kielnia albo krzyż. Opowiadanie dla ludu katolickiego / przez Konrada de Bolanden. — Przetłómaczył z Niemieckiego za pozwoleniem autora i nakładcy Ks. E. B[ujina]. z S. z Archidiecezyi Gnieźnieńskiej. — Bytom, 1872 w Górnym Szlązku: nakładem Księgarni T. B. Garus, 1872; Skład niniejszego dziełka dla księstwa poznańskiego jest u Pana M. Leitgebra i spółki w Poznaniu (druk: T. Heneczek w Niemieckich Piekarach). — 60 s.

Beletrystyka antymasońska. Dzieło wydane pod pseudonimem „Konrad de Bolanden”. Na karcie tytułowej motto „Taś jest ona godzina wasza i moc ciemności Łuk 22.35”. Egzemplarze dystrybuowane w Galicji dodatkowo posiadały naklejony nadruk na karcie tytułowej: „Księgarnia katolicka Dra Władysława Miłkowskiego w Krakowie”.

ESTN 2:359

BOLANDEN Konrad de, zob. → **BISCHOFF Joseph Eduard Konrad**.

BONAPARTE Napoleon, zob. → **NAPOLEON I**, cesarz Francuzów.

[21] **BOOS Heinrich**

Geschichte der Freimaurerei: Ein Betrag zur Kultur- und Literaturgeschichte des XVIII Jahrhunderts. — Aarau: Sauerländer, 1906.

Wspomina wolnomularstwo polskie.

BRODZIŃSKI Kazimierz, zob. → **ARABAŻYN Konstantin Iwanowicz**, Kazimierz; → **CHMIEŁOWSKI Piotr**, Kazimierz; → **CHODŹKO Ignacy**, Wolne mularstwo; → **GUBRYNOWICZ Bronisław**, Kazimierz; → **JANKOWSKI Władysław**, W loży; → **KOTZEBUE August Friedrich Ferdinand von**, Wolny Mularz; → **RAYNOUARD Juste-Marie François**, Templariusze.

[22] **BRODZIŃSKI Kazimierz** (1791-1835)

Pisma / Kazimierza Brodzińskiego. — Wydanie zupełne poprawne i dopełnione z nieogłoszonych rekopismów staraniem J. I. Kraszewskiego (z wizerunkiem i życiorysem poety). — Poznań. Drukiem J. I. Kraszewskiego 1872. — Tom 1. — Poezje oryginalne i naśladowania. — VII, 400 s. — Tom 2. — Przekłady i naśladowania. — 503 s. — Tom 3. — Proza. O Klassycznosci i Romantycznosci (1818). Literatura Polska (1822-1823). — 477 s. — Tom 4. Proza. Literatura Polska (1822-1823). — [4], 474 s.

W tym wydaniu zawarte są z pewnością wszystkie masońskie teksty Brodzińskiego. Wyszczególniono wszystkie tomy razem ze względu na brak szczegółowych danych o zawartości.

- [23] **BRORS Fr.**, ks. jezuita
Prawda. — Warszawa 1910. — 142 s.
Przekład z jęz. niemieckiego.
K 20
- [24] **BRÜCKNER Aleksander** (1856-1939)
Dzieje kultury polskiej— Tom 3.
Wzmianki na s. 58, 285. Dalsze wydania: Wyd. 2: Kraków 1930-1946; wyd. 3: Warszawa 1957-1958; wyd. 4 (pt. Tysiąc lat kultury polskiej, omyłkowo jako wydanie 3): Paryż 1955-1959.
- BUJINA E.**, ks., tłumacz, zob. → **BISCHOFF Joseph Eduard Konrad**, Kielnia.
- [25] **CALVERT A. F.**
The National Polish Chapter. — London, 1904.
LFHW 21
- [26] **CAVAGNIS Felice**, kardynał (1841-1906)
Masoneria. Co to jest masoneria, co zrobiła, do czego dąży. —
Przetłomaczył ks. Ign. Loyola Dubowski. — Warszawa 1910. — 43 s.
Przekład z jęz. włoskiego. Tytuł oryginalny: „La Massoneria quel che e quel che ha fatto, quel che vuole” (Roma 1905). Autor (doktor *triplex*: filozofii, teologii i obojga praw) od 1896 r. był Sekretarzem Kongregacji ds. Nadzwyczajnych Kościoła, kardynałem-diakonem od 1901 r., uczestnikiem konklawe w 1903 r. K 26, E.
- CHĘCIŃSKI**, księgarz, drukarz, zob. → **JÓZEF SEBASTIAN PELCZAR**, św.,
Masoneria (1909, 1914).
- CHLEBOWSKI Bronisław**, autor przedmowy, zob. → **CHMIEŁOWSKI Piotr**,
Liberalizm (wyd. książkowe); → **Tenże**, Historia.
- [27] **CHMIEŁOWSKI Piotr** (1848-1904)
Filozof w więzach reakcji [Bronisław Trentowski]. — „Ateneum. Pismo naukowe i literackie”. — 1889, tom 2 (54) [zeszyt za kwiecień i maj] . — s. 153-167, 345-372.
Omówienie 14 listów Bronisława F. Trentowskiego (1808-1869), pisanych w latach 1856-1862 do Aleksandra Zdanowicza, znanego wówczas w Wilnie nauczyciela i teoretyka pedagogii. Brak bezpośrednich odniesień do wolnomularstwa, za to szeroko przedstawione poglądy społeczne, polityczne i filozoficzne Trentowskiego.
- [28] **Tenże**
Toż. — 1889. — s. 153-167, 345-372.
Odbitka z „Ateneum”. W odbitce zachowano paginację periodyku.
ESTIV 1:232; ESTN 3:116

- [29] **Tenże**
Historia literatury polskiej. — Z przedmową Bronisława Chlebowskiego, z ilustracjami. — Warszawa: drukarnia A.T. Jezierskiego, [1899-1900]. — t. 1-6.
Wzmiankuje wolnomularstwo.
- [30] **Tenże**
Kazimierz Brodziński wolnomularzem. — „Ateneum. Pismo naukowe i literackie”. — 1886, tom 3 (43) [zesz. 1]. — s. 1-17.
Artykuł poświęcony wolnomularskiej poezji K. → Brodzińskiego, wcielony następnie do szkicu w „Studiach i szkicach”.
- [31] **Tenże**
Toż. — [1886]. — 17 s.
Odbitka z „Ateneum”.
ESTIV 1:231; ESTN 3:116; K 295
- [32] **Tenże**
Kazimierz Brodziński. — w: tegoż, Studya i szkice z dziejów literatury polskiej. — Tom II. — Kraków 1889. — s. 95-221.
Rozszerzony szkic o Brodzińskim
- [33] **Tenże**
Liberalizm i obskurantyzm na Litwie i Rusi (1815-1823). — „Ateneum. Pismo naukowe i literackie”. — 1883, t. 1 (29). — s. 72-102, 311-342 [cz. I-II]. — 1883, t. 2 (30). — s. 144-181 [cz. III].
Artykuł o masonach wspomina marginalnie i zapowiada osobną pracę im poświęconą (Wolnomularze i Szubrawcy), która nigdy nie ukazała się drukiem. Poza tym przedstawia szeroką panoramę ówczesnych sporów światopoglądowych, w których brało bezpośredni udział wolnomularstwo.
- [34] **Tenże**
Toż. — Z przedmową Bronisława Chlebowskiego. — Warszawa: Drukarnia Artystyczna Saturnina Sikorskiego, 1898. — 163, [1] s.; 18 cm. — (Biblioteka dzieł wyborowych; 21).
Opublikowane najpierw jako artykuł w trzech częściach „Ateneum”.
ESTIV 1:232; ESTN 3:117; E; K 30; KAR
CHODŹKO Ignacy, zob. → **CZERNICKI Gustaw**, Żywot.
- [35] **CHODŹKO Ignacy** (1794-1861)
Wolne mularstwo na Litwie. — w: Tenże, Obrazy litewskie Serya szósta: Nowe pamiętniki kwestarza przez Brata Rafała Karegę wydane. — Wilno, nakł. i druk. Józefa Zawadzkiego 1862. — 346, [2] s.

Do tekstu należą: „Wiersz obrzędowy w święto Imienia [...] Ludwika Osińskiego” (1815) autorstwa Kazimierza → Brodzińskiego oraz „List Rabina Lizbońskiego” (1817) Michała → Dłuskiego. (obydwa dzieła w części I PBW).

[36] **Tenże**

Toż. — w: Tenże, Pisma. — Tom 6. — Obrazy litewskie serya szósta [...]. — Wilno: nakład i druk Józefa Zawadzkiego 1876. — 214, [2] s.

[37] **Tenże**

Toż. — w: Tenże, Pisma. — Tom 2. — Obrazy litewskie. Serya IV-VI. Wydanie nowe z portretem autora na stali — Wilno: nakład i druk Józefa Zawadzkiego 1880. — 480 s.

ESTN 3:145-147; K 31 podaje nieściśle informacje o liczbie wydań i liczbie tomów „Pism” I. Chodźki.

COMTE August, zob. → **SMOLIKOWSKI Seweryn**, Religia.

COTTY Jan, drukarz, zob. → **DĘBICKI Władysław Michał**, Bezwyznaniowość.

[38] **CZARNOMSKI Jan Korwin** (1912-1944)

Przepowiednie polityczne Czesława Czyńskiego (Punar Bhava). — Warszawa 1914.

[39] **CZEKALSKI E.**

Czy istnieje obecnie wolnomularstwo w Polsce. U p. Stanisława Patka. — „Świat”. — 1917, nr 25, s. 4-5.

Wywiad ze Stanisławem Patkiem, opublikowany pod pseudonimem „Firlej”.

CZEPUŁKOWSKI Henryk Elizeusz, ks., zob. → **Przymierze**.

[40] **CZERNICKI Gustaw** (1857-1914)

Żywoć i korespondencye Tomasza Zana. — Kraków: staraniem i nakładem redakcji Wieńca, 1863 (druk. Czasu). — [2], XXV, 187 s.

ESTN 3:515; K 32 Błędnie przypisuje autorstwo Ignacemu Chodźce.

[41] **CZERSKI Bohdan**

Nowa postać wolnomularstwa narodowego (Przyczynek do patologii polskiej myśli politycznej) / Bohdan Czernski. — Warszawa: [b.w.], w maju 1916 r. — [2], 15, [3] s.; 22,5 cm.

Tytuł okładkowy.

K 38

CZERWIŃSKI, drukarz, zob. → **NOWODWORSKI Michał**, Książd Karol.

[42] **Czy są u nas masoni?**. — Warszawa 1911.

Cykl artykułów opublikowanych przez warszawski dziennik „Polak-Katolik” w 1911 r., skierowany przeciwko wolnomularstwu w społeczeństwie polskim. Broszura zawiera m.in. doniesienie o zlikwidowaniu jednej z łóż przez policję.

CZYŃSKI Czesław (Punar Bhava), zob. → **CZARNOMSKI Jan**, Przepowiednie.

- [43] **CZYŃSKI Czesław** (1858-1932)

L'Occultisme en Russie. — „L'Initiation”. — 1911, nr 6.

Opublikowany pod zakonnym imieniem „Punar Bhava”.

DESCHAMPS Nicolas, ks. jezuita, zob. → **Historia** towarzystw tajnych; → **Historia** masoneryi.

- [44] **DĘBICKI Władysław Michał**, ks. (1853-1911)

Bezwyznaniowość, jej przyczyny i skutki: kilka myśli. — Warszawa 1886 (Drukarnia „Wiek”). — 21, [3] s.

Odbitka z „Roli”.

- [45] **Tenże**

Toż. — Wydanie drugie. — Warszawa: Księgarnia Katolicka, 1886 (Drukarnia J. Cotty). — 23 s.

ESTN 4:59; K 39.

DŁUSKI Michał, ks., zob. → **CHODŹKO Ignacy**, Wolne mularstwo.

- [46] **DOBRJANSKIJ S. F.**

Masonskie loży w Litwie. — „Zapiski Siewiero-zapadnego otdęła Imperatorskiego Russkogo geograficznego obszczestwa”, kniga 2. — Wilno 1911. — s. 231-262.

E podaje omyłkowo „1912”, K 44

- [47] **Tenże**

Oczerki iz istorii masonstwa w Litwie. — „Zapiski Siewiero-zapadnego otdęła Imperatorskiego Russkogo geograficznego obszczestwa”, kniga 4. — Wilno 1914. — s. 103-145.

- [48] **DOERING Theodor**

Der Zirkel des Freimaurers: ein Nachtrag zu den Rosen und zum Schwerdt. — Kattowitz 1882.

DFM 1283

- [49] **DOW**

Konspiracja w imaginacji. — „Słowo”. — 1914, nr 15 z dnia 15 stycznia, s. 1.

Uwaga: data roczna wątpliwa.

- [50] **Drogi i cele Masonerii.** — „Tygodnik Katolicki”. — 1864.

DUBOWSKI Ignacy Loyola, ks., tłumacz, zob. → **CAVAGNIS Felice**, Masonerja.

- [51] **DUMAS Alexandre** (1802-1870), ojciec

Pamiętniki lekarza. Józef Balsamo: powieść / Aleksandra Dumasa (Ojca). — Przekład z francuzkiego [Leon Rogalski]. — Warszawa: Nakładem „Dziennika dla Wszystkich”, 1890. — t. 1-9; 16 cm.

Tytuł oryginalny: „Mémoires d'un médecin: Joseph Balsamo”, 1846-1849. Pierwsza z pięciu części cyklu powieściowego „Pamiętniki lekarza”, opowiadającego o czasach królowej Marii Antoniny (Józef Balsamo; Naszyjnik królowej; Anioł Pitou; Hrabia de Charny; Kawaler de Maison-Rouge).

DYNIEWICZ W., drukarz, zob. → **SKULIK Bernard M.**, Kielnia.

- [52] **Dyskusja** o masonach. — „Gazeta Warszawska”. — 1914, nr 41 z dnia 11 lutego. — nr 42 z dnia 12 lutego. — nr 44 z dnia 14 lutego, s. 1.

- [53] **DZIEDUSZYCKI Maurycy**, hr. (1872-1947)

Przeszłowieczny dziennik łwowski. — „Przewodnik naukowy i literacki”. — 3:1875, t. 1.

Informacje o loży „Doskonała Równość”.

LFHA 618

- [54] **E. J.**

Eine Sonderausstellung zur Geschichte der Freimaurerei im Museum zu Mittau. — „Bundesblatt”. — 1916, nr 19 z dnia 11 listopada.

EGER Feliksa, zob. → **Historia** towarzystw tajnych; → **Historia** masoneryi.

- [55] **EGER Feliksa**

Kilka słów o masoneryi / Przez F. E. — Warszawa: Wydawnictwo „Kroniki Rodzinnej” 1901. — 104 s.; 19 cm.

E; K 48; KAR

- [56] **Taż**

Żydzi i masoni w wspólnej pracy / F. Eger. — Warszawa: M. Szczepkowski, 1908 (Warszawa: Druk Piotra Laskauera i S-ki). — 256, [1] s.; 22 cm.

Przedruk: 1998 (ISBN 83-86449-15-2) Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.

E; K 49; KAR

EUZEBIUSZ (pseudonim), zob. → **STATECZNY Franciszek Euzebiusz**.

F. E., zob. → **Eger Feliksa**, Kilka słów; → **Historya** towarzystw tajnych; → **Historia** masoneryi.

- [57] **Farmazoniy** i konserwatyści. — Drukowane jako manuskrypt. — Kraków 1877 (w drukarni „Czasu”). — 26, [1] s.

Uwaga Estreichera: „Omówienie książki Georgiosa → Michalova, Die geheime Werkstätte der polnischen Erhebung von 1830”.

ESTN 7:37; E; K 50

FELDMAN Wilhelm, redaktor, zob. → **LECKY William Edward Hartpole**, Dzieje.

FELDMANOWA Maria, tłumaczka, zob. → **LECKY William Edward Hartpole**, Dzieje.

- [58] **Festgabe** zur hundertjährigen Jubelfeier der Loge zur Enigkeith im Orient Danzig am 30 Juni 1889. — [Gdańsk 1889].

- [59] **FINDEL Gottlieb Joseph Gabriel** (1827-1905)

Geschichte der Freimaurerei von der Zeit ihres Entstehens bis auf die Gegenwart / ben J. G. Findel herausgeber der maurerischen Zeitschrift „die Bauhütte”. — Erster Band. — Leipzig: Hermann Luppe, 1861. — s. 350-352.

Fragment części „Geschichte der Freimaurerei. Erste Periode von 1717-1783”. Punkt F.: „Die Maurerei im Norden”, podpunkt c) „Polen”.

- [60] **Tenże**

Toż. — Zweiter Band. — Leipzig: Hermann Luppe, 1862. — s. 122-123, 270-271.

Fragmenty dwóch kolejnych części „Geschichte der Freimaurerei. Zweite Periode von 1784-1813”. Punkt E.: „Die Maurerei im Norden”, podpunkt e) „Polen”, oraz „Geschichte der Freimaurerei. Dritte Periode von 1814-1861”. Punkt F.: „Die Maurerei im Norden”, podpunkt e) „Polen”.

- [61] **Tenże**

Toż. — Zweite Auflage. — Leipzig: Verlag Bruno Zechel, 1866. — t. 1-2.

Dzieło to miało następnie wiele kolejnych wydań i przekładów na języki obce, m.in. angielski i rosyjski. Następne wydania niemieckie to: 3:1870; 4:1878; 5:1883; 6:1893; 7:1900. Pierwsze dwa wydania angielskie: 1866; 1869. Wydanie rosyjskie: 1872.

FIRLEJ (pseudonim), zob. → **CZEKALSKI E.**, Czy istnieje.

- [62] **FISCHER P.**

Die Warschauer Feldloge „Zum eisernem Kreuz im Osten”. — „Am rauhen Stein”. — 1916, z. 5, s. 155.

- [63] **Tenże**
Die Warschauer Feldloge „Zum eisernem Kreuz im Osten”. — „Aus dem Ostland”. — 1916, z. 2.
- [64] **FITZNER A.-J.**
Annalen der Joh[annis].-Loge Friedrich zur aufgehenden Sonne im Oriente zu Brieg. — [b.m.: b.w.] 1873.
Dotyczy loży w Brzegu.
FRANK Jakub Józef, zob. → **SKIMBOROWICZ Hipolit**, Żywot.
- [65] **FRIEDRICHS Ernst**
Die Freimaurerei in der preussischen Stadt Warschau. — „Zirkelcorrespondenz der Grossen Landesloge der Freimaurer von Deutschland”. — 1905, nr 12.
- [66] **Tenże**
Die Freimaurerei in Russland und Polen / von Ernst Friedrichs. — Berlin: Franz Wunder, [1907] (Lagensalza: Julius Beltz). — [4], 76, [24] s.; 19 cm. — (Bücherei für Freimaurer; 4).
Dołączone zapowiedzi wydawnicze Freimr. Verlag Franz Wunder (12 s.); Die Buchhandlung des „Herold” Franz Wunder (12 s.).
E, BSL 78; KAR
- [67] **Tenże**
La Franc-Maçonnerie en Russie et en Pologne / Ernest Friedrichs. — trad de l'allemand par auteur Dr. Ernest Friedrichs. — Berne: Büchler & Co., 1908. — 71 s.; 21 cm.
Przekład francuski „Die Freimaurerei in Russland und Polen”. Tłumaczył autor.
E; KAR
GADOWSKI Jan, drukarz, zob. → **Historia** towarzystw tajnych; → **JÓZEF SEBASTIAN PELCZAR**, św., Wspomnienia; → **ZAŁĘSKI Stanisław**, O masonii.
- [68] **GALLERANI Alessandro**, ks. jezuita (1833-1905)
List XII: Masonerya. — w: tegoż, W pogoni za prawdą. Listy do przyjaciela. — Poznań: Drukarnia i Księgarnia Św. Wojciecha, 1912. — s. 259-286.
Przekład z włoskiego, tłum. ks. Alojzy Mohl. Seria 2, wydanie 3.
- [69] „**Gazeta Polska**”. — 1870, nr 91 z dnia 26 kwietnia. — s. 1.
Anonimowa recenzja książki ks. L.G. de → Ségur.

- [70] **GAŚSIOROWSKI Wacław** (1869-1939)
Anarchiści. — Lwów 1906. — 304 s.
Wydane pod pseudonimem „Wiesław Sclavus”.
K 54
- GEBETHNER Gustaw**, wydawca, zob. → **Historia** towarzystw tajnych; → **JÓZEF SEBASTIAN PELCZAR**, św., Masonerya (1917); → **Tenże**, Rewolucja; → **KRAUSHAR Aleksander**, Ramzes; → **SMOLEŃSKI Władysław**, Pisma historyczne; → **Tenże**, Wolne mularstwo; → **ZDZIECHOWSKI Marian**, Wędrówki.
- GEBETHNER i WOLFF**, wydawcy, zob. → **ASKENAZY Szymon**, Dwa stulecia; → **GUBRYNOWICZ Bronisław**, Kazimierz; → **MOSZCZEŃSKI Adam**, Pamiętnik (1905); → **NOWODWORSKI Michał**, Książd Karol; → **TERPIŁOWSKA J.**, Przesiąkanie.
- [71] **Gnesen**. — „Bundesblatt”. — 1904, nr 13.
Dotyczy listu następcy tronu pruskiego, księcia Wilhelma, oficjalnie noszącego tytuł „protektora” łóż staropruskich, skierowanego w 1854 r. do łóży w Gnieźnie z okazji jej 50-lecia.
- [72] **GOLDBAUM M. Salomon**
Rudimente einer Geschichte der Freimaurerei in Polen / von M. Salomon Goldbaum. — Budapest: Buchdruckerei des Br. Sam. Márkus, im Selbstverlage des Verfassers in Lemberg, 1898. — 40 s.; 29 cm.
Zarys historii wolnomularstwa w Polsce. Pierwotnie drukowany w odcinkach w „Orient” 1897 oraz w „Bauhütte” 1897 i 1898.
ESTN 9:40; E; KAR
- [73] **Tenże**
War Kościuszko Freimaurer?. — „Orient”. — 1895, s. 289-292.
- [74] **Tenże**
Toż. — „Bauhütte”. — 1896, nr 11, s. 81-83.
Przedruk z „Orientu”.
- [75] **GOSTOMSKI Walery** (1854-1915)
Z ruchu antymasońskiego we Francji. — Warszawa 1913 (Druk F. Wyszynskiego i S-ki). — 28 s.
Odbitka z „Przeglądu Narodowego”.
- [76] **GÓRECKI Leon**
L'Acacia. — „Myśl Niepodległa”. — 1907, nr 23, s. 520-520; nr 33 s. 944-947.
Podpisane „L.G.” artykuły relacjonujące zawartość dwóch numerów miesięcznika Wielkiego Wschodu Francji.

- [77] **Tenże**
Organizacja wolnomyślna w Anglii. — w: „Sprawozdanie półroczne paryskiej sekcji Polskiej Ligi Wolnej Myśli”. — Nr 1. — Paryż 1907, s. 29-30.
- GRABIENSKI Władysław**, zob. → **SMOLEŃSKI Władysław**, Wolne mularstwo.
- [78] **GRYZOŃ** (pseudonim)
Wojewodziec: powieść oryginalna. — Tom II. — Lwów: Nakładem Wydawnictwa „Biblioteki Powieści i Romansów”, 1872. — 243 s. — (Biblioteka najciekawszych powieści i romansów; 35).
Ciąg dalszy przygód i miłości Wojewodzica - hrabiego Gedymyskiego, który w tym tomie wstępuje do loży masońskiej w Rzymie. W książce m.in. scena inicjacji bohatera.
- [79] **GUBRYNOWICZ Bronisław** (1870-1933)
Kazimierz Brodziński: życie i dzieła. Część pierwsza (1791-1821) / napisał Bronisław Gubrynowicz. — We Lwowie 1917 Nakładem Gubrynowicza i Syna, Warszawa: Gebethner i Wolff, New York: The Polish Book Import Co. Inc. (Z drukarni przy Zakł. Nar. im. Ossolińskich we Lwowie). — VIII, 397, [1] s.: il. portr., errata.
Rozdział VI: "Wśród wolnomularzy 1815-1821", na s. 239-280. Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej
- [80] **H.R.C.**
Masony. — „Przegląd Wileński”. — 1914, nr 5-6 z dnia 8/21 lutego, s. 4-6.
- [81] **HECKETHORN Charles William** (ca 1826-1902)
Polish Societies. — w: tegoż, The Secret Societies of All Ages and Countries. — Tom 1. — London: George Redway, 1897. — s. 207-209.
„Polish Societies” to tytuł rozdziału VIII w księdze XIII: „Political Secret Societies”.
- [82] **HELLO Ernest** (1828-1885)
Filozofia i ateizm. — Warszawa 1909. — s. 15-195.
Przekład z jęz. francuskiego. Tytuł oryginalny: „Philosophie et athéisme” (1888).
K 63
- HESSE Max**, wydawca, zob. → **Allgemeines**.
- [83] **HESSEN J.**
Żydzi a wolnomularstwo. — Petersburg, 1903.
- HEUSER J. H.**, wydawca, zob. → **BIEGOŃ VON CZUDNOCHOWSKI Otto**, Handbuch (1862).

- [84] **HEYKING Karol Henryk Herman Benjamin, baron de** (1752-1809)
Aus Polens und Kurlands letzten Tagen: Mémoires des Baron K.H. Heyking (1752-1796). — Berlin 1893.
Inni: 1897 (być może następne wydanie). Niemiecki przekład pamiętników Heykinga, pozbawiony niektórych informacji zawartych we francuskim rękopisie.
- [85] **Historia** masonery i innych towarzystw tajnych / [oprac. i wstępem poprz. Feliksa Eger]. — Warszawa: Nakład i druk Synów Stanisława Niemiry, 1904. — 457, II s.; 22 cm.
Wydanie 3 „Historii towarzystw tajnych” ze zmienionym tytułem. Przedruk tego wydania: 1997 (ISBN 83-86482-47-8). Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.
ESTIV 2:126; ESTN 4:105 Hasło „Deschamps Nicolas”; E; K 47, 64; BSL 101; KAR
- [86] **Historia** towarzystw tajnych. — Kraków: Nakład i Druk Wł. L. Anczyca i Spółki, pod zarządem Jana Gadowskiego, 1886. — 446 s.; 20 cm.
Kompilacja przekładów z francuskiego przygotowana przez Feliksem Eger [podpis pod przedmową: F.E.], oparta głównie na drugim wydaniu trzytomowej pracy Nicolasa Deschamps, jezuita, „Les sociétés secretes et la société ou Philosophie de l'histoire contemporaine”, uzupełnionym przez Claudio Janneta (1877), oraz na dziełach Saint-Albina, Saint-Andrégo, dra Otto Beurena, O. Abta, prasie masońskiej końca XIX w. i pracy zbiorowej „Die Freimaurerei Oesterreich-Ungarns”.
ESTIV 2:126; ESTN 4:105 Hasło „Deschamps Nicolas”; E; K 47, 64; BSL 102 (podaje źródło: Finkel, I, 781, poz. 15873); KAR.
- [87] **Historia** Towarzystw tajnych: Dzieje wolnomularstwa, masonii, według najlepszych źródeł opracowane. — Wydanie drugie. — Kraków: nakł. G. Gebethnera i Sp., 1894 (druk. Wł. L. Anczyca i Sp.). — 446 s.
ESTIV 2:126; ESTN 4:105 Hasło „Deschamps Nicolas”; E; K 47, 64
- HIŻ T.**, wydawca, zob. → **ASKENAZY Szymon**, Łukasiński.
- [88] **HOFFMAN G.**
Die Loge zum Licht im Osten in Kattowitz. — „Schlesischen Logenblatt”. — 1900, nr 16.
Dotyczy loży niemieckiej.
- [89] **HORODYSKI Władysław**
Bronisław Trentowski (1808-1869). — Kraków 1913.
- [90] **I.Z.**
Wolnomularstwo w dzisiejszej Francji / I.Z.. — „Kronika Rodzinna”. — 1883, t. 11, nr 6, s. 161-164.

Krótki, antymasoński artykuł omawiający aktualności tamtej doby. Zamieszczony bez ujawniania nazwiska twórcy. W tekście m.in. przekłady z jęz. francuskiego. Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Wielkopolskiej Bibliotece Cyfrowej.

[91] **ILIŃSKI Benedykt**

Masonia w Polsce. — „Ojczyzna”. — 1865, nr 26 z dnia 26 marca, s. 1; nr 64 z dnia 9 sierpnia, s. 1-2; nr 65 z dnia 13 sierpnia, s. 1-2; nr 66 z dnia 16 sierpnia, s. 1-2.

Fragmenty nie wydanej drukiem książki „O Fran-Massonii”, opracowanej w 1864 r. Książka miała być wprowadzeniem czytelnika w całość zagadnień związanych z wolnomularstwem.

J. W., zob. → **WASERCUG-WASOWSKI Józef**. Spór.

[92] **JANISZEWSKI Jan Chryzostom**, biskup (1818-1891)

Encyklika Leona XIII papieża o masonii. — „Przegląd Powszechny”. — 1:1884, t. III lipiec, sierpień, wrzesień, s. 169.

Komentarz do encykliki, wydanej w kwietniu owego roku.

[93] **JANKOWSKI Władysław**

W loży masońskiej. Kartka z życia i twórczości K. Brodzińskiego. — Lwów-Złoczów: [W. Zukerkandel], 1910. — 88 s.

[94] **JANOWSKI Kazimierz**

Masoni. — „Głosy Katolickie”. — 10:1910, nr 112, s. 17-19.

Czasopismo wydawane w Krakowie przez jezuickie Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy.

[95] **Tenże**

Wolnomularstwo (masonerja) / na podstawie najnowszych źródeł zebrał Kazimierz Janowski. — Lwów: Wydawnictwo „Kultura i sztuka”; Warszawa: E. Wende, [1912]. — 112, [2] s.; 19 cm.

Bibliografia, s. 111-112.

E; K 68 podaje: [1914], LFHW 353 podaje 1912; KAR podaje [1914]

[96] **Tenże**

Toż / na podstawie najnowszych źródeł zebrał Dr. Kazimierz Janowski. — Wydanie drugie. — Lwów-Warszawa-Poznań: Wydawnictwo „Kultura i Sztuka”; Lwów: Księgarnia Akademicka; New York: Polish Book Importing Co. Inc., [1912] (Lwów: odbito w drukarni „Prasa”). — 66, [2] s.; 19 cm. — (Biblioteka Wiedzy Ogólnej).

Bibliografia, s. [67].

[97] **Jawni i tajni gospodarze**. — „Gazeta Warszawska”. — 1914, nr 10, z dnia 10 stycznia, s. 1.

- [98] **JAWORSKI Franciszek** (1873-1914)
[tytuł niezany]. — „Kurier Lwowski”. — 1914 [marzec].
Artykuł o łożach we Lwowie.
- [99] **Tenże**
O szarym Lwowie / napisał Franciszek Jaworski. — Z przedmową Ludwika Finkla. — Z 18 rycinami. — Lwów: H. Altenberg, G. Seyfarth, E. Wende i Sp. / Warszawa: E. Wende i Sp., [1917] (Z drukarni przy Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Lwowie). — s. 161-204, il. — (Biblioteka Historyczna Altenberga).
Rozdział XII „Masoneria we Lwowie”: Trzy boginie, Dziecko Cnotliwego Sarmaty, Semiforast, Pod „prawdziwą przyjaźnią”, Feniks przy okrągłym stole, Doskonała równość.
JAWORSKI Władysław, wydawca, drukarz, zob. → **SIEMIENSKI Lucjan**, Religijność.
- [100] **Jedenaście** lat wolnomularzem. — 1905.
K 70.
JEZUS CHRYSZTUS, zob. → **ADAMSKI J. S.**, Dłaczego.
JOGAND-PAGES Antoine, zob. → **TAXIL Leo**.
- [101] **JÓZEF SEBASTIAN Pelczar**, biskup, św. (1842-1924)
Jak się przedstawia masoneria, a czym ona jest w istocie. — „Ateneum Kapłańskie”. — 1:1909, t. 2, s. 297-305.
Autor beatyfikowany 1991, kanonizowany 2003.
- [102] **Tenże**
Masoneria. — „Echo Przemyskie”. — [przed 1907].
Prawdopodobnie publikowane pod pseudonimem „J. S. Korczyński” - pod takim nazwiskiem opublikowano tekst w postaci odbitki z „Echa Przemyskiego” (zob. niżej).
- [103] **Tenże**
Masoneria: jej początki, organizacja, ceremoniał, zasady i działanie / J.S. Korczyński. — Przemysł: Nakładem i drukiem drukarni „Udziałowej” pod zarządem Jana Łazora, 1906. — 124 s.; 23 cm. — (Odbitka z „Echa Przemyskiego”).
E, K 78 (podaje: Przemysł 1905), BSL 296 (podaje: 1905); KAR (podaje „21 cm”).

- [104] **Tenże**
Masonerya: jej istota, zasady, dążności, początki, rozwój, organizacya, ceremoniał i działanie / według pewnych źródeł napisał Józef Sebastyan Pelczar. — 2 wyd. przerobione i znacznie rozszerzone. — Lwów: Księgarnia Zienkowicz i Chęciński / Warszawa: J. Szczepkowski, [1909] (Lwów: Drukarnia Józefa Chęcińskiego). - [2], 296, [V] s.; 22 cm.
B 7, K 171, E, BSL 295
- [105] **Tenże**
Masonerya: jej istota, zasady, dążności, początki, rozwój, organizacya, ceremoniał i działanie / według pewnych przeważnie masonskich źródeł napisał Dr Józef Sebastyan Pelczar, biskup przemyski o[brządku]. ł[acińskiego]. — Wydanie trzecie przejrane i znacznie rozszerzone z 9 rycinami. — Lwów: Nakładem autora, 1914 (Drukiem Józefa Chęcińskiego). — VIII, 384, [2], XXI, [3] s.: il.
Przedruk: 1997 (ISBN 83-86906-57-X).
K 171; E
- [106] **Tenże**
Masonerya, jej istota, zasady, dążności, początki, rozwój, organizacya, ceremoniał i działanie / według pewnych, przeważnie masonskich źródeł napisał Józef Sebastyan Pelczar. — Wydanie czwarte, znacznie rozszerzone. — Kraków: Skład główny G. Gebethner, 1914 [właściwie: 1917]. — [4], 444, [2] s.: il.; 23 cm.
KAR
- [107] **Tenże**
Pius IX i Polska. — Miejsce Piastowe 1914. — 382 s.
Druk prawdopodobnie w drukarni Księży Michalitów.
K 172
- [108] **Tenże**
Rewolucya francuska wobec religii: odczyt miany 23 lutego 1890 r. na dochód Towarzystwa wzajemnej pomocy uczniów Uniwersytetu Jagiellońskiego, powiększony dopiskami. — Kraków: nakł. autora, G. Gebethner i Sp., 1890 (druk. Uniwersytetu Jagiellońskiego). — 28 s.
Przedruk: 2004 (ISBN 83-88020-03-X).
ESTIV 3:359; K 173

- [109] **Tenże**
Tajne towarzystwa włoskie. — „Przegląd Powszechny”. — 4:1887, nr 43-44.
K 174
- [110] **Tenże**
Wspomnienia z pielgrzymki do Komposteli. — Kraków 1890 (druk Wł. L. Anczyca i Spółki pod zarządkiem Jana Gadowskiego). — s. 97-98.
Krótka wzmianka o masonerii hiszpańskiej w ramach opisu tamtejszego społeczeństwa i jego postaw religijnych i światopoglądowych. W charakterystyczny dla tego autora sposób związała i skrupulatna jeśli chodzi o podaną chronologię i statystyki.
- [111] **Tenże**
Zasady i dążności masonerii pod względem religijnym. — „Ateneum Kapłańskie”. — 1:1909, t. 1, s. 289-298.
- [112] **Justus**
Czem jest masoneria. — „Biesiada Literacka”. — 30:1905, [t. 59], nr 14, s. 233.
- [113] **K. D. S.**
Walka klerykałna w Ameryce Łacińskiej. — w: Sprawozdanie półroczne paryskiej sekcji Polskiej Ligi Wolnej Myśli. — Nr 1. — Paryż 1907.
- [114] **KAJSIEWICZ Hieronim**, ks. zmartwychwstaniec (1812-1873)
Prawodawstwo kościelne w rzeczy tajnych towarzystw. — w: tegoż, Pisma. — Tom 3: Rozprawy, listy z podróży, pamiętnik o Zgromadzeniu. — Berlin 1872. — s. 94-109.
Autor był współzałożycielem Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego.
- [115] **Kalendarzyk** paryski na rok 1878 / zebrał i wydał K. Zabiecha. — Paryż 1878.
LFHW 23
- [116] **Kalendarzyk** paryski na rok 1882 / zebrany i wydany przez A. Zabierzyńcę. — Paryż 1882.
LFHW 23
- [117] **Kalendarzyk** Polityczno-Historyczny m. st. Warszawy na 1917 rok. — Warszawa [1917].
Wzmiankuje wolnomularstwo

- [118] **KALINKA W.**
 Ostatnie lata panowania Stanisława Augusta. Dokumenta do historii drugiego i trzeciego podziału. — Poznań 1868. — s. LXI.
 O inicjacji króla w stopnie *Stricte Observance Templiere*.
 LFHS 132
- KAMIEŃSKI N.**, wydawca, drukarz, zob. → **MOSZCZEŃSKI Adam**, Pamiętnik;
 → **SCZANIECKI Ludwik Paweł**, Pamiętniki.
- KARĘGA Rafał**, br. franciszkanin, redaktor, zob. → **CHODŹKO Ignacy**, Wolne mularstwo.
- [119] **KARWOWSKI Stanisław**, dr
 Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. — Tom 1: 1815. — Poznań 1918. — 62 s.
 K 72
- [120] **KENT**
 Generał Picquart i François de Pressensé. — „Słowo”. — 1914, nr 35 z dnia 5 lutego, s. 1.
- KIERES E.**, wydawca, zob. → **SCHNEEBERGER Franz Julius**, Wolno-mularstwo.
- [121] **KNAPPE E.**
 Geschichte der Loge zur Gerechtigkeit in Ratibor. — Ratibor 1910.
- KOMARNICKI Z.**, tłumacz, zob. → **LESSING Gotthold Efraim**, Natan (1866).
- KORCZYŃSKI J. S.** (pseudonim), zob. → **JÓZEF SEBASTIAN PELCZAR**, św., Masonerya (1906).
- KOSMOWSKI Stanisław**, autor współwydanych pamiętników, zob. → **MOSZCZEŃSKI Adam**, Pamiętnik.
- KOŚCIUSZKO Tadeusz**, zob. → **GOLDBAUM Salomon M.**, War.
- [122] **KOTZEBUE August Friedrich Ferdinand von** (1761-1819)
 Wolny Mularz [komedia w 1 akcie]. — w: Pisma Kazimirza [!] Brodzińskiego. Wydanie zupełne poprawne i dopełnione z nieogłoszonych rękopisów staraniem J[ózefa]. I[gnacego]. Kraszewskiego. Z wizerunkiem i życiorysem poety. — Tom 2: Przekłady i Naśladowania. — Poznań 1872 (druk. J[ózefa]. I[gnacego]. Kraszewskiego).
 ESTN 2:525

- [123] **KOZICKI S.**
Znamienna korespondencja. — „Gazeta Warszawska”. — 1914, nr 36, z dnia 6 lutego, s. 1.
- [124] **KRAJEWSKI Józef**
Tajne związki polityczne w Galicyi (od r. 1833 do r. 1841). Według niewydanych źródeł rękopiśmiennych, oraz aktów sądowych i gubernialnych. — Lwów: „Słowo Polskie”, 1903. — 133, [3] s.; 23 cm.
K 84
KRASICKI Ignacy arcybiskup, autor motta, zob. → **BRELIŃSKI Józef**, Szubrawcy.
- [125] **KRASIŃSKI Walerian**, hr.
Zarys dziejów powstania i upadku reformacji w Polsce. — Warszawa 1903. — t. 1-3: 254, 252, 263 s.
K 85
KRASZEWSKI Józef Ignacy, wydawca, redaktor, zob. → **BRODZIŃSKI Kazimierz**, Pisma; → **KOTZEBUE August Friedrich Ferdinand von**, Wolny Mularz; → **RAYNOUARD Juste-Marie François**, Templariusze.
- [126] **KRAUSHAR Aleksander** (1842-1931)
Miscellanea historyczne LXI. — Warszawa 1916. — s. 20-21.
Wspomnienia W. Migurskiego (Wacława lub Wincentego).
LFHW 22
- [127] **Tenże**
Miscellanea historyczne LXXI: Zagadkowa kamienica na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie / Alexander Kraushar. — Warszawa: [b.w.], 1917 (Druk Piotra Laskauera). — 12 s.: il.; 19 cm.
O zabytkowej kamienicy ozdobionej, zdaniem autora, symbolicznymi wizerunkami o treści masońskiej. Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Bibliotece Cyfrowej Politechniki Warszawskiej.
- [128] **Tenże**
Ramzes Baltazzani vulgo Winiarski. — „Kraj”. — 1 (13) II 1891, nr 5, s. 7-8.
LFHO 65
- [129] **Tenże**
Toż. — w: tegoż, Drobiazgi historyczne. — Tom 2. — Petersburg: B. Rymowicz / Kraków: G. Gebethner i Sp., 1892 (druk. W.L. Anczyca i Sp.). — 372, [2] s.
W tomie drugim pomieszczono siedem artykułów. Ostatnim z nich jest „Ramzes”.

ESTIV 2:359; K 87

[130] **Tenże**

Świętokrzyszcy. — Warszawa 1916. — 71 s.

K 89

KROTOSZYŃSKA Felicja, drukarz, zob. → **SCHNEEBERGER Franz Julius**,
Wolno-mularstwo.

[131] **KRÓL A.**, ks.

Masonerya / napisał ks. A. Król. — Poznań: Drukarnia i Księgarnia św.
Wojciecha, 1913. — 31, [1] s. — („Za prawdę”; 13).

KAR datuje omyłkowo „1931”. Seria wydawnicza „Za Prawdę” wydawana była w latach
1911-1913. (Por. *Alfabetyczny wykaz wielkopolskich serii wydawniczych*, poz. 416 [publikacja
cyfrowa]).

[132] **Kurier** miejski. — „Gazeta Warszawska”. — 1914, nr 6, z dnia 6
stycznia, s. 3.

Dotyczy Koła Martynistów lub wykładów Paula → Sédira.

[133] **Kurier** miejski. — „Kurier Polski”. — 1916, nr 68, z dnia 8 marca, s. 3.

[134] **KURNATOWSKI Jerzy**, ks.

Organizacja Wolnej Myśli w Zachodniej Europie. — „Echa Kieleckie”.
Tygodnik poświęcony sprawom politycznym, społecznym,
ekonomicznym i literaturze. — 2:1907, nr 60, s. 2-3.

Drugi z trzech odcinków artykułu o ruchu wolnomysłieleckim w Europie Zachodniej.
Autor omawia w tej części wolnomularstwo. 🟠 Druk poddany cyfryzacji, dostępny w
Świętokrzyskiej Bibliotece Cyfrowej

L.G., zob. → **GÓRECKI Leon**, L'Acacia.

[135] **LECKY William Edward Hartpole** (1838-1903)

Dzieje wolnej myśli w Europie. — Z ósmnastego wydania angielskiego
przełożyła Marya Feldmanowa, pod red. Wilhelma Feldmana. — Łódź:
Nakł. Księgarzy M[aksymiliana]. Stiftera, A. Straucha, 1908-1909. — t.
1: XI, 449, [1] s.; t. 2: XII, 442 s.; 20 cm.

K 95

[136] **LEGION** (pseudonim)

Omylna nieomyślność czyli przedziwna wczorajsza opowieść o dzisiejszych
ludziach. Na użytek ciemnym i widomym. — Warszawa 1911. — 74 s.

K 97

LEITGEBER M., księgarz, zob. → **BISCHOFF Joseph Eduard Konrad**, Kielnia.

LELOUP Yvon, ezoteryk, zob. → **SÉDIR Paul**.

LENNING Carl, autor encyklopedii, zob. → **Allgemeines**.

LEON XIII, papież, zob. → **MORAWSKI Adam**, Sprawozdanie; → **JANISZEWSKI Jan Chryzostom**, Encyklika.

- [137] **LEON XIII**, papież
Encyklika Humanum genus. — Poznań: Drukarnia Kuriera Poznańskiego, 1884.
- [138] **LESSING Gotthold Efraim** (1729-1781)
Natan Mędrzec. Akt I. — Warszawa 1866.
Przekład z jęz. niemieckiego, tłum. Z. Komarnicki. Wydanie nie dokończone. Sztuka napisana w 1799 r. Stanowiła testament filozoficzny Lessinga, przygotowany nie bez wpływu idei masońskich. Głównymi postaciami sztuki są: Templariusz (chrześcijanin), Emir (mahometanin) i Natan (żyd). Odkrywają oni, że posiadają wspólnych rodziców, a więc są braćmi. Symbolicznie autor przedstawił w ten sposób ideę siostrzanej więzi i równości wielkich religii monoteistycznych.
- [139] **Tenże**
Natan Mędrzec. Poemat dramatyczny w 5 aktach. — Warszawa: S. Lewental, 1877. — 154 s.
Wydane w serii „Biblioteka Najcelniejszych Utworów Literatury Europejskiej. Literatura niemiecka”. Przedruk: 2002 (ISBN 83-242-0104-1).
K 98
- [140] **Tenże**
Natan Mędrzec. Poemat dramatyczny w 5 aktach. — Złoczów: W. Zukerkandel, 1893. — 154 s.
LEWENTAL S., wydawca zob. → **LESSING Gotthold Efraim**, Natan (1877).
- [141] **LISICKI H.**
„Kwartalnik Historyczny”. — 3:1884, s. 356.
Recenzja książki Stanisława Załęskiego.
- [142] **LORENZ M.**
Geschichte der Joh. Loge „Silberfels” zu Beuthen O.S. Kattowitz. — [Katowice,] 1913.
Dotyczy loży „Silberfels” w Tarnowskich Górach.
LUPPE Herman, wydawca, zob. → **FINDEL Joseph Gabriel**, Geschichte.

- [143] **LUTOSŁAWSKI W.**
Tajemnice masonów. — „Gazeta Warszawska”. — 1914, nr 11, z dnia 11 I, s. 1-2.
- [144] **ŁAKSZYŃSKI Aleksander**, ks.
Masonerya i karbonaryzm w obec [sic!] zdrowego rozumu i społeczeństwa podług własnych słów Masonów, oraz w pracy niniejszej cytowanych a na jej końcu przytoczonych źródeł niewątpliwych / przez ks. Aleks. L. — w Krakowie: nakładem księdza Aleksandra Łakszyńskiego, 1876 (Kraków: Czcionkami Drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarządem I. Stelcła). — [4], 69, [1], II s.; 19 cm.
Nazwisko autora także „Łakszyński”, „Łakrzymski”. ESTI 6:441; BSL 120 podaje nazwisko „Łakszyński”; KAR „Łakszyński”.
- ŁAZOR Jan**, drukarz, zob. → **JÓZEF SEBASTIAN PELCZAR**, św., Masonerya (1906).
- [145] **ŁOZIŃSKI Władysław** (1843-1913)
O towarzystwie lwowskiem przy schyłku XVIII stulecia. — Lwów 1872.
LFHA 605
- [146] **Tenże**
Galicana. — Lwów 1872.
LFHA 618
- ŁUKASIŃSKI Walerian**, zob. → **ASKENAZY Szymon**, Łukasiński.
- M. W.**, zob. → **WICHERKIEWICZ M.**, Dzieje.
- [147] **MAHLAU H.**
Geschichte der Loge Eugenia zum gekrönten Löwen im Or. Danzig. — Danzig 1902.
- [148] **MAJMON Salomon** (1754-1800)
Autobiografia. — Warszawa 1913. — t. 1, cz. I-II: 179, 185 s.
K 106
- MALIK Karol**, wydawca, zob. → **Masoni** czyli wolnomularze; → **SÉGUR Louis Gaston comte de**, Wolno-mularze (1879).
- [149] **MAŁACHOWSKI-ŁEMPICKI Stanisław** (1884-1959)
Die Astraea-Loge No. 2 von Posen in Inowrazław. — Inowrazław 1904.
- MARCINKOWSKI Karol**, zob. → **ZIELEWICZ I.**, Nowe.

MARIA ANTONINA HABSBURG, królowa Francji, zob. → **DUMAS Alexandre**, Pamiętniki.

MÁRKUS Samuel, wydawca, zob. → **Goldbaum Salomon M.**, Rudimente.

- [150] **Masoneria** „Słowa”. — „Kurier Poranny”. — 1914, nr 42 z dnia 11 lutego, s. 2.

Masoni czyli wolnomularze, zob. → **SÉGUR Louis Gaston Adrien comte de**.

- [151] **Masoni polscy**. — „Głos Ludu” 1907. — nr z dnia 11 maja.
Artykuł przedrukowany (lub tylko wzmiankowany) w „Myśli Niepodległej” 1907, nr 25.

- [152] **Masoni polscy**. — „Myśl Niepodległa” 1907. — nr 25, s. 613.
Przedruk (lub tylko wzmianka o artykule) z „Głosu Ludu” 1907, nr z dnia 11 maja.

- [153] **MAYER E.**

Chronik der Logen in Posen. — Posen 1870.
LFHO 69

- [154] **MERCZYNG Henryk** (1860-1916)

Polscy deści i wolnomysliciele za Jagiellonów. — Warszawa 1911. — 30 s.
K 129 Z jakichś powodów autor pierwszej Polskiej Bibliografii Wolnomularstwa uznał tę pozycję za związaną z tematem.

- [155] **MERZBACH Henryk**

Deux discours maçonniques par le F.: [...]. — Bruxelles 1867. — 72 s.
Autor to księgarz i dziennikarz warszawski, na emigracji w Belgii założyciel i dożywni prezes Towarzystwa Polskiego Wzajemnej Pomocy. Do loży wstąpił w Belgii.
ESTI 3:100

MIARKA Karol (junior), drukarz, wydawca, zob. → **SÉGUR Louis Gaston de**, Masoni czyli wolnomularze.

MICHALOV Georgios, zob. → **Farmazoni** i konserwatyści.

MICKIEWICZ Adam, zob. → **SIEMIENSKI Lucjan**, Religijność.

- [156] **MICHALOV Georgios** (pseudonim)

Die geheime Werkstätte der polnischen Ehrebung vom 1830, mit Streiflichtern auf Russland und Frankreich. — Amberg und Leipzig 1877.

E

MIELGUNOW P., redaktor, zob. → **RIABININ**, Polskoje.

MIEKOWSKI Władysław, tłumacz, wydawca, zob. → **BISCHOFF Joseph Eduard Konrad**, Kielnia; → **MORAWSKI Adam**, Masonerja; → **SÉGUR Louis Gaston de**, Wolno-mularze (1869); → **SÉGUR Louis Gaston de**, Wolnomularze (1885).

MOHL Alojzy, tłumacz, zob. → **GALLERANI**, Masonerya.

- [157] **MORAWSKI Adam** (1843-1923)
Masonerja i jej cel. — w: tegoż, Ze skarbnicy wiedzy i prawdy, oraz sprostowanie błędnie podanych faktów historycznych i wyjaśnienie najdonioślejszych kwestyj naukowych, filozoficznych, społecznych i t. p. — Kraków: nakładem autora; dr. W[ładysław]. Miłkowski, 1882 (Drukarnia Związkowa). — II, 688, [1] s.
Wydanie 1. W katalogach czasem jako wydawca „A. Szyjewski”.
ESTIV 3:202
- [158] **Tenże**
Toż. — Warszawa: Gebethner i Wolff, 1884. — 648 s.
Prawdopodobnie warszawska edycja wydania 2 poprawionego.
- [159] **Tenże**
Toż. — Wyd. 2gie poprawione i pomnożone na tle postępu nauk i nowych odkryć. — Wilno: nakładem i drukiem J. Zawadzkiego, 1885. — 648 s.
- [160] **Tenże**
Sprawozdanie z ruchu religijnego, naukowego i społecznego. — „Przegląd Powszechny”. — 1:1884, t. 2, s. 441-452.
Zawiera m.in. komentarz do encykliki Leona XIII „Humanum genus” wydanej w 20 kwietnia tegoż roku.
- [161] **MOSZCZEŃSKI Adam** (1742-1823)
Pamiętnik do historii polskiej w ostatnich latach panowania Augusta III i pierwszych Stanisława Poniatowskiego / przez Adama Moszczyńskiego. — Poznań: Nakładem Księgarni Jana Konstantego Żupańskiego, 1858.
Wspomina wolnomularstwo polskie.
- [162] **Tenże**
Toż. — Poznań: Nakładem Księgarni Jana Konstantego Żupańskiego, 1863 (Poznań: czcionkami M. Zoerna). — [2], 180, [2], IV, 100 s.: err.; 22 cm. — (Pamiętniki z Ośmnastego Wieku; 9)
Wydanie 2. Współwydane z: „Pamiętniki Stanisława Kosmowskiego z końca XVIII wieku”.

- [163] **Tenże**
Toż. — Poznań: Nakładem Księgarni Jana Konstantego Żupańskiego, 1867 (Poznań: N. Kamieński i Spółka). — [6], 180, [2], IV, 100, [1] s.; 22 cm. — (Pamiętniki z Ośmnastego Wieku; 9)
Wydanie 3. Współwydane z: „Pamiętniki Stanisława Kosmowskiego z końca XVIII wieku”.
Wydanie drugie.
- [164] **Tenże**
Toż. — Kraków 1880.
- [165] **Tenże**
Toż. — Kraków 1888.
- [166] **Tenże**
Toż. — Warszawa: Gebethner i Wolff 1905. — 153 s.
- [167] **MOSZYŃSKI Jerzy**
Sprawa zgody Polski z Rosją wobec związku Narodowej Demokracji z masonią. Część pierwsza. / Jerzy Moszyński. — W Krakowie, czcionkami drukarni „Czasu”, 1908. — 318, VIII s.; 19 cm.
KAR
- [168] **N. N.**
Masoneria w Polsce. — „Gazeta Warszawska”. — 1914, nr 21 z dnia 21 stycznia, s. 1.
- [169] **Na światło dzienne.** — „Godzina Polski”. — 1915, nr 81 z dnia 20 marca.
NAPOLEON I BONAPARTE, cesarz Francuzów, zob. → **ASKENAZY Szymon**, Napoleon a Polska.
- [170] **NICOLAS August**
Badania filozoficzne o Chrystyanizmie / przez A. Nikolaus. — Przekład Ignacego Badeniego, Radcy tajnego, Członka Towarzystwa naukowego krakowskiego. — Tomów III. — Warszawa: tłómacz., drukarnia „Gazety Codziennej”, 1851. — XVII, 336 + IV, 248 + IV, 356 s.
ESTI 3:225; K 158 Podaje „Nikolaus A.”
- [171] **Tenże**
Badania filozoficzne Chrześcianizmu / Augusta Nicolas Sędziego Pokoju i dawnego rzecznika przy Trybunale w Bordeaux. — Przekład z francuzkiego Zdzisława Zamojskiego, byłego ucznia warszawskiej Szkoły

wojskowej aplikacyjnej. — Tom. I. Część I: Dowody wstępne czyli filozoficzne. — Kraków: W. Wielogłowski, 1853 (drukarnia „Czasu”). — XII, 723 s.
ESTI 3:225

NIEMIRY Stanisława Synowie, wydawcy, zob. → **Historia** masoneryi.

[172] **NIEMOJEWSKI Andrzej Jan** (1864-1921)

Co to jest Masoneria?. — Toledo, Ohio [przed 1908].

Ludwik Hass podaje in. miejsce wydania: Chicago („Ars Regia” 5/6, s. 77).

[173] **Tenże**

O masoneryi i masonach. Szkic popularny / Andrzej Niemojewski. — Warszawa: Wydawnictwo Myśli Niepodległej, 1906. — 84, [2] s.; 23 cm. Dzieło o charakterze apologetycznym i antyklerykalnym. Autor to wydawca „Myśli Niepodległej”. Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.

E; K 157; KAR

NIKOLAUS A., zob. → **NICOLAS August**.

[174] **NOWICKI J.**

[Recenzja z: S. Załęski, O Massonii w Polsce]. — „Ateneum”. — 1889, t. 4, z. 3, s. 527-529.

[175] **NOWODWORSKI Michał**, ks. (1831-1896)

Książd Karol Surowiecki. — „Przegląd Katolicki”. — 1870, nr 16-22.

Odbite również jako druk zwarty.

[176] **Tenże**

Książd Karol Surowiecki. — Warszawa: Gebethner i Wolff, nakładem Redakcyi Przeglądu Katolickiego, 1870 (druk Czerwińskiego). — 131 s.

O najgłośniejszym antymasonie polskim XVIII w. Odbitka z „Przeglądu Katolickiego” 1870, nr 16-22.

ESTI 3:254; K 160

[177] **Obрядоки** zwyczajnych ognisk niezależnego Zakonu Dobrych Templariuszy. — [Warszawa] 1900, 38 s.

K 163

[178] **Okaleczala** partia. — „Kurier Poranny”. — 1914, nr 14 z dnia 14 I, s. 1.

OSIŃSKI Ludwik, zob. → **CHODŹKO Ignacy**, Wolne mularstwo.

PAJEWSKI, drukarz, zob. → **SCHNEEBERGER Franz Julius**, Wolno-mularstwo.

PATEK Stanisław, zob. → **CZEKALSKI E.**, Czy istnieje.

- [179] **PFUHL**
Einiges aus der Geschichte der Loge „Zum Wegweiser“ in Löwenberg. — „Schlesischen Logenblatt“. — 1881, nr 33.
Dotyczy loży w Lwówku Śląskim. Autorem jest zapewne jeden z członków tej loży.
PICQUART, generał, zob. → **KENT**, General Picquart.
- [180] **Pierwszy** kongres antymasoński. — „Gazeta Kościelna”. — 1896, nr 41, s. 372-374.
Artykuły odredakcyjny. Relacje ze zwołanego do Trydentu „I Kongresu Antymasońskiego”.
- [181] **Toż.** — „Gazeta Kościelna”. — 1896, nr 42, s. 377-378.
Artykuły odredakcyjny. Relacje ze zwołanego do Trydentu „I Kongresu Antymasońskiego”.
PINON F., redaktor, zob. → **Annuaire** Universelle.
- [182] **Polnische** Logen unter italienischen Schutze. — „Orient”. — 1907, nr 5, s. 136-138.
- [183] **Posiedzenia** i odczyty. — „Kurier Poranny”. — 1914, nr 12, z dnia 12 stycznia, s. 2.
Dotyczy Koła Martynistów w Warszawie lub wykładów Paula → Sédira.
- [184] **POTOCKA Anna**, z Tyszkiewiczów, hrabina (1776-1867)
Memoires (1794-1820). — publiés par Casimir Stryiński. — Paris 1897. — 492 s.
Pod datą 1803 wspomina o masońskiej działalności Stanisława Kostki Potockiego.
- [185] **Taż**
Toż. — Paris: Plon-Nourrit 1902.
- [186] **Taż**
Memoirs of the Countess Potocka. — New York, 1901.
- [187] **Taż**
Die Memoiren der Gräfin Potocka. — Leipzig, 1899.
- [188] **Prasa** polska. — „Przegląd Wileński”. — 1914, nr 1-2 (11/24 stycznia), s. 12.
Dotyczy m.in. dyskusji o wolnomularstwie.
PRESENSÉ Francois de, zob. → **KENT**, General Picquart.
- [189] **Protokoły** Mędrców Syjonu. — 1905.
Prawdopodobnie pierwszy polski przekład.

- [190] **PRUEMERS R.**, dr.
Geschichte der Posener Loge. — „Zeitschrift der Historischen Gesellschaft für die Provinz Posen”. — 1909.
K 192 Dzieje jednej z łóz poznańskich.
- [191] **Tenże**
Plan einer südpreussischen Loge. — „Bundesblatt”. — 1912, z. 11.
- [192] „Przegląd Powszechny”. — 24:1907, t. 46, s. 273-275, 441.
Artykuł o nieznanym tytule.
- [193] „Przegląd Powszechny”. — 26:1909, t. 48, s. 410.
Artykuł o nieznanym tytule.
- [194] **Przymierze nowoczesnej teologii z filozofią ku obaleniu religii Chrystusowej.** — „Przegląd Katolicki”. — 1873.
„Sensacyjny dokument z końca XVIII wieku wyjęty z «Przeglądu Katolickiego» roku 1873” - pod takim tytułem tekst cytowany jest *in extenso* w: Czepulkowski Henryk, *Antykościół w naturciu!*, Warszawa: Oficyna Wydawnicza FULMEN, 1994, Aneks II.
PUNAR BHAVA, imię zakonne, zob. → **CZYŃSKI Czesław**.
- [195] **RADLIŃSKI Ignacy** (1843-1920)
Katolicyzm, modernizm i myśl wolna. — Warszawa 1912. — 147 s.
K 194
- [196] **RAYNOUARD Juste-Marie François** (1761-1836)
Templariusze: trajedia w 5 aktach. — w: Brodziński Kazimierz. — Pisma Kazimierza [sic!] Brodzińskiego. — Wydanie zupełne poprawne i dopełnione z nieogłoszonych rękopisów staraniem J[ózefa]. I[gnacego]. Kraszewskiego. Z wizerunkiem i życiorysem poety. — Tom 2: Przekłady i Naśladowania. — Poznań: dr Wł. Łebiński, 1872 (druk. J. I. Kraszewskiego).
RAABE Erdmann, wydawca, zob. → **SCHULTZE W.**, Geschichte.
REDWAY George, wydawca, zob. → **HECKETHORN Charles William**, Polish.
- [197] **REICHEL Heinrich**
Freimaurerei, Christentum, Theosophie. — Schweidnitz 1903.
REIFF Adolf, zob. → **Adolfa** Reiffa kalendarzyk.
- [198] **Répertoire Maçonnique** contenant les noms de 30.000 francs-maçons de France et des Colonies. — Paris [1908].

LFHW 22

[199] **RIABININ**

Polskoje masonstwo. — w: Masonstwo w jewo proszłom i nastojaszczem / red. P. Mielgunow, N. P. Spidorow. — Moskwa 1915.

E

[200] **RIVE Abel Clarin de la**, ks. (1855-1914)

L'état actuel de la Franc-Maçonnerie a l'étranger. — „La Franc-Maçonnerie demasquée”. — 1900, nr 76, s. 153.

Wzmiankuje Polskę. Autor to znany w swojej epoce antymason, który bezwiednie rozpropagował kłamstwa Leo → Taxila.

[201] **ROCHEBARON E.**

Kobiety w wolnomularstwie. — „Wędrowiec”. — 1904, nr 1, s. 16-17; nr 2, s. 37; nr 3, s. 56-57.

Być może w związku z → Taxilem, lub Mieszanym (tj. męsko-żeńskim) Zakonem „Droit Humain”.

ROGALSKI Leon, tłumacz, zob. → **DUMAS Alexandre**, Pamiętniki.

ROTTBLATT J., wydawca, drukarz, zob. → **SCHMID Krzysztof**, Węglarz.

RYMOWICZ Br., wydawca, zob. → **KRAUSHAR Aleksander**, Ramzes (1892); → **SMOLEŃSKI Władysław**, Wolne mularstwo.

RZAŻEWSKI Adam, redaktor, zob. → **BARZYKOWSKI Stanisław**, Historia.

SAUERLÄNDER, wydawca, zob. → **BOOS Heinrich**, Geschichte.

[202] **SCHMID Krzysztof**, ks.

Węglarz z Walencji, powieść dla młodzieży. — Warszawa, nakład i druk F. Baumrittera J. Rottblatta 1865. — 128 s.

ESTI 4:204. Być może ma związek z tajnymi stowarzyszeniami.

[203] **SCHMIDT J.**

Die Loge Herkules in Schweidnitz. — „Schlesisches Logenblatt”. — 1882, nr 30.

Dotyczy loży w Świdnicy.

[204] **SCHNEEBERGER Franz Julius** (1827-1892)

Wolno-mularstwo i jezuityzm / przez Artura Storch, w przekładzie polskim. — [Tom 1]. — Warszawa: b.w., 1871. — 229 s.

Powieść, wydana w zeszytach (I-XLIV), zebranych następnie w cztery tomy. Tytuł oryginału: Die Geheimnisvollen oder Freimaurer und Jesuit, 1869. EST I 4:388 błędnie datuje 1872-1877. Jako drukarza podaje Aleksandra Pajewskiego, jako wydawcę (nakładcę)

- E. Kieresa. Informuje też o dwóch tomach zamiast czterech, podając informację o objętości tomów 1 i 3.

- [205] **Tenże**
Toż. — Tom 2. — Warszawa: Nakładem Aleksandra Szleifsteina, 1873.
— 370 s.
- [206] **Tenże**
Toż. — Tom 3. — 260 s.
- [207] **Tenże**
Wolno-mularstwo jezuityzm — Tom 4. — Warszawa: w Drukarni Felicji Krotoszyńskiej, 1875.
Na karcie tytułowej tego tomu omyłkowo nie wydrukowano łącznika „i”.
- [208] **SCHNUER-PEPŁOWSKI S.**
Z przeszłości Galicji (1772-1862). — Tom 1. — Lwów 1894.
LFHA 616
- [209] **SCHOEMANN G.**
Die französischen Militärlogen in Danzig 1807-1813. — „Am rauhen Stein”. — 1915, nr 2.
- [210] **Tenże**
Geschichte des Innern Orients der Johannisloge zur Einigkeit in Danzig.
— Danzig, 1902.
- [211] **SCHULTZE H.**
Geschichte der Loge „Janus” im Oriente Bromberg. — Bromberg, 1884.
O loży masońskiej w Bydgoszczy.
- [212] **SCHULTZE W.**
Geschichte der St. Johannis-Loge zur Siegenden Wahrheit in Gleiwitz:
für die ersten Fünfzig Jahre, 1813 bis 1863 / zusammengestellt von Br.
W. Schultze, Corr. Secretair. — Gedruckt beim Br. Erdman Raabe in
Oppeln, [1863]. — [2], 32 s.
O loży masońskiej w Gliwicach. 🟡 Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Śląskiej Bibliotece
Cyfrowej.

SLAVUS Wiesław, zob. → **GAŚIOROWSKI Wacław**.

SCZANIECKI Stanisław, redaktor, wydawca, zob. → **SCZANIECKI Ludwik
Paweł**, Pamiętniki.

- [213] **SZCANIECKI Ludwik Paweł** (1789-1854)
Pamiętniki Ludwika Szcanieckiego, Pułkownika Wojsk polskich / Z rękopismów wydał Stanisław Szcaniecki. — Poznań: nakład i druk N. Kamińskiego i Spółki, 1863. — s. XVI, 308.
ESTI 4:217; K 250 Błędnie „Szcaniecki”.
- SÉDIR Paul** (właściwie: **Yvon LELOUP**), zob. → **Posiedzenia**; → **Kurier miejski**, „Gazeta Warszawska”.
- SÉGUR Louis Gaston Adrien comte de**, zob. → „**Gazeta Polska**” 1870.
- [214] **SÉGUR Louis Gaston Adrien comte de**, ks. (1820-1881)
Masoni czyli wolnomularze. Co chcą? co działają? i do czego dążą?. — Powtórne wydanie. — Cieszyn: Nakładem Karola Malika, 1879 (drukarnia Karola Miarki jun. w Mikołowie). — VII, 78, [11], s.; 18,5 cm.
Drugie wydanie przekładu, bez wymienienia Autora. Data wydania pierwszego nieznaną.
KAR. ESTI 6:496 podaje omyłkowo: „Inne wydanie: 1871” jako autora omyłkowo podaje: „Miarka Karol ks.”.
- [215] **Tenże**
Wolno-mularze czem są, co robią i czego chcą. — Z 18go wydania francuskiego przełożył Wł[adysław]. Miłkowski. — Warszawa 1869. — 90 s.
Tytuł oryginalny: „Les Francs-Maçons, ce qu'ils sont, ce qu'ils font, ce qu'ils veulent” (1867); Krytyczna recenzja (bez tytułu) ukazała się w → „Gazecie Polskiej”.
ESTI 4:219; E; K 209
- [216] **Tenże**
Wolnomularze. Czym są, co robią i czego chcą / Ks. Ségur. — z ósmnastego wydania francuskiego przełożył Wł[adysław] M[iłkowski]. — [Wydanie 3]. — Kraków: nakładem Księgarni Katolickiej Dra Wł[adysława]. Miłkowskiego, 1885. — CVIII, 326, [2] s.; 13 cm.
BSL 334 (błędnie oznacza jako „wyd. 2”); KAR
- [217] **SIEMIENSKI Lucjan** (1809-1877)
Cagliostro w Warszawie. — w: tegoż, **Dzieła**. — Tom 3. — Warszawa 1881. — s. 114-124.
- [218] **Tenże**
Religijność i mistyka w życiu i poezjach Adama Mickiewicza / Studium Lucyana Siemieńskiego. — w Krakowie: Nakładem wydawnictwa dzieł

Władysława Jaworskiego, 1871 (W drukarni Władysława Jaworskiego). — s. 44-50.

Fragment dotyczy udziału A. Mickiewicza w stowarzyszeniach studenckich naśladowujących wzory masoniskie. Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.

SIKORSKI Saturnin, drukarz, zob. → **CHMIEŁOWSKI Piotr**, Liberalizm (wyd. książkowe).

- [219] **SKIMBOROWICZ Hipolit** (1815-1880)

Żywot, skon i nauka, Jakóba Józefa Franka / Z współczesnych i dawnych źródeł, oraz z 2 rękopismów, opowiedział Hipolit Skimborowicz. — Warszawa: w drukarni J. Ungra, 1866. — 83 s.: il, 1 ryc.

Przedruk z „Tygodnika ilustrowanego”, ESTI 4:260n; K 214 zalicza ją do bibliografii wolnomularstwa być może ze względu na wzmianki o polskich masonach w tekście.

- [220] **SKULIK Bernard M.**, ks.

Kielnia masonska przeciw Krzyżowi, Kościołowi i społeczeństwu czyli niebezpieczeństwo dla religii, państwa i ludów ze strony Masonerii / oprac. Bernard M. Skulik. — Chicago: nakładem autora, 1900 (Druk W. Dyniewiczza). — 124 s.

- [221] **SMOCZYŃSKI Wincenty**, ks. (1842-1903)

Il papa e la masoneria, il discorso pronunciato nel primo internazionale congresso antimasonico di Trento nel 1896 / Vincenzo Smoczyński. — Kraków: Spółka wydawnicza polska, 1896. — 26 s.

ESTIV 4:187

- [222] **SMOLEŃSKI Władysław** (1851-1926)

Wolne mularstwo. — w: tegoż, Przewrót umysłowy w Polsce wieku XVIII. Studya historyczne. — Kraków: G. Gebethner i Sp. / Petersburg: Br. Rymowicz, 1891 (Kraków: Druk. Wł. L. Anczyca i Sp. pod zarz. J. Gadowskiego). — s. 175-207.

Motto: „Wierzenia, dzieci niewiadomości, niedługo przeżywają swą matkę”. Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Wielkopolskiej Bibliotece Cyfrowej.

ESTIV 4:189; E; K 223

- [223] **Tenże**

Pisma historyczne. — Tom 2. — Kraków: Skład główny Księgarnia G. Gebethnera i Sp., 1901.

Niezidentyfikowana notatka. Być może tekst tożsamy z artykułem w „Przewrocie umysłowym”. Całość: T.1. [6], 377 s.; T.2. [2], 483 s.; T.3. [2], 507 s.; 23 cm.

- [224] **SMOLIKOWSKI Seweryn** (1850-1920)
Religia pozytywna czyli nowa powszechna religia, rozbiór drugiej połowy działalności umysłowej Comte'a, z powodu nowego wydania jego katechizmu. — Warszawa: wydanie red. Biblioteki Warszawskiej, 1875.
— 51 s.
ESTI 7:145; K 224
- [225] **Sojusz** masonerii z socjalizmem. — „Słowo Polskie”. — 1905, nr 441 z dnia 11 września, s. 1.
M.in. doniesienie o loży działającej we Lwowie. Artykuł anonimowy.
SPIDOROW N. P., redaktor, zob. → **RIABININ**, Polskoje.
STANISŁAW AUGUST PONIATOWSKI, król Polski, zob. → **KALINKA W.**, Ostatnie; → **MOSZCZEŃSKI Adam**, Pamiętnik.
- [226] **STARKEL J.**
Niektóre wiadomości o Farmazonach w Polsce. — „Gazeta Narodowa”. — 1871, nr 180 z dnia 3 VI.
LFHA 616
- [227] **STATECZNY Franciszek Euzebiusz**, ks. franciszkanin (1864-1921)
O wolnomularstwie (dla wychodźców polskich) / Euzebiusz. — Poznań: Drukarnia i Księgarnia św. Wojciecha, 1912. — 27, [1] s. — („Za prawdę”; 6).
Pozycja anytmasońska, wydana pod pseudonimem „Euzebiusz”.
- [228] **Tenże**
Toż. — w: Za prawdę: rozprawy o tem, co nas obchodzić powinno. — Tom 1. — Poznań: Nakładem i czcionkami drukarni i księgarni Św. Wojciecha, 1912.
Wydanie zbiorcze serii „Za prawdę”.
STELCL I., drukarz, zob. → **ŁAKSZYŃSKI Aleksander**, ks., Masonerya.
STIFTER Maksymilian, księgarz, wydawca, zob. → **LECKY William Edward Hartpole**, Dzieje.
STORCH Artur (pseudonim), zob. → **SCHNEBERGER Franz Julius**.
STRAUCH A., księgarz, wydawca, zob. → **LECKY William Edward Hartpole**, Dzieje.
STRÜDER W., wydawca, zob. → **BIEGOŃ VON CZUDNOCHOWSKI Otto**, Handbuch (1860).

- SUROWIECKI Karol**, ks. franciszkanin, zob. → **NOWODWORSKI Michał**, Książd Karol.
- SZCZANIECKI Ludwik Paweł**, zob. → **SCZANIECKI Ludwik Paweł**, Pamiętniki.
- SZCZEPKOWSKI J.**, wydawca, zob. → **JÓZEF SEBASTIAN PELCZAR**, św., Masoneria (1909, 1914).
- SZCZEPKOWSKI M.**, wydawca, zob. → **EGER Feliksa**, Żydzi.
- [229] **Szykowski**. — „Przewodnik Naukowy i Literacki”. — 1907. — s. 573.
Być może pamiętnik.
- ŚNIADECKI**, zob. → **WRZOSEK J.**, Śniadecki.
- TAXIL Leo** (właściwie: **Antoine JOGAND-PAGES**), publicysta, zob. → **RIVE Abel Clarin de la**, L'État; → **ROCHEBARON E.**, Kobiety.
- [230] **TERPIŁOWSKA J.**
Prześiąkanie masonerii do Kościoła. — Warszawa: Gebethner i Wolff, 1911. — 85 s.
K 253
- [231] **Tout-Paris** maçonique. — Paris 1896.
LFHW 22
- [232] **Towarzysze warszawscy**. — „Gazeta Warszawska”. — 1914, nr 19 z dnia 19 stycznia, s. 1.
- TRENTOWSKI Bronisław Ferdynand**, zob. → **CHMIEŁOWSKI Piotr**, Filozof;
→ **HORODYSKI Władysław**, Bronisław Trentowski.
- [233] **TRENTOWSKI Bronisław Ferdynand von** (1808-1869)
Die Freimaurerei in ihren Wesen und Unwesen aus dem Nachlasse herausgegeben durch seine Wittwe. — Leipzig: Brockhaus, 1873. — XVIII, 393 s.
Wizja i projekt reformy wolnomularstwa autorstwa polskiego filozofa i masona. Swoj wymarzony obraz wolnomularstwa Trentowski przedstawia w kilkunastu odsłonach, prezentując swe własne idee i poglądy na to, co jest, a co nie jest masonerią: Bóg (s. 1-25), Człowiek (s. 26-41), światło (s. 42-56), Religia (s. 57-81), Moralność (s. 82-116), Zasługa (s. 117-143, Mądrość (s. 144-162), Piękno (s. 163-172), Siła (s. 173-179), Trzy stopnie (s. 180-185), Humanitaryzm (s. 186-188), Główne prawo (s. 189-201), Związek i jego struktura (s. 202-221), Współczesne misteria (s. 222-244), Historia i statystyka (s. 245-265), Krytyka tego, co nie jest istotą wolnomularstwa (s. 245-368), Reforma (s. 369-393).
ESTI 4:527
- TURKUŁ A.**, wydawca, zob. → **ASKENAZY Szymon**, Łukasiński.

UNGER J., drukarz, zob. → SKIMBOROWICZ Hipolit, Żywot.

[234] **Uroczystość** masonska. — „Przegląd Katolicki”. — 1889, nr z dnia 18 czerwca.

[235] **Warschau**. — „Bundesblatt”. — 1915, nr 21.

[236] **WASERCUG-WASOWSKI Józef** (1885-1947)
Spór o masonerię. — „Widnokrąg”. — 1914, nr 8 z dnia 21 lutego.
Artykuł podpisany „J.W.”

[237] **WAWEL-LOUIS Józef Tadeusz** (1832-1898)
Poskromienie plotkarza. — „Przegląd Polski”. — 31:1897, s. 431-437.
„Wawel” to dodatek do nazwiska. Właściwie: Józef Tadeusz Louis.

WENDE E., wydawca, zob. → **ASKENAZY Szymon**, Łukasiński; → **JANOWSKI Kazimierz**, Wolnomularstwo.

WERLE Philipp, drukarz, zob. → **BIEGOŃ VON CZUDNOCHOWSKI Otto**, Handbuch (1862).

[238] **WICHERKIEWICZ M.**
Dzieje masonerii w Poznaniu. — „Tygodnik Ilustrowany”. — 1912, nr 23.
Artykuł podpisany „M.W.”

WIELOGŁOWSKI W., wydawca, zob. → **NICOLAS August**, Badania (1851).

WILHELM, książę, zob. → **Gnesen**.

WINIARSKI (Ramzes Baltazzani), zob. → **KRAUSHAR Aleksander**, Ramzes.

[239] **Wolnomularstwo** w Polsce. — „Myśl Niepodległa”. — 1912, nr 226, s. 1617-1618.

Fragment wspomnień dotyczących łóż Królestwa Polskiego w latach 20 XIX stulecia.

[240] **WRZOSEK Adam** (1875-1965)
Jędrzej Śniadecki. — Tom 1. — Kraków 1910. — s. 166.
Także strony następne. Całość tworzą tomy 1-2, wydane w 1910.

WUNDER Franz, księgarz, wydawca, zob. → **FRIEDRICHS Ernst**, Die Freimaurerei.

ZABIEHA K., redaktor, zob. → **Kalendarzyk** paryski (1878).

ZABIERZYNA A., redaktorka, zob. → **Kalendarzyk** paryski (1882).

- [241] **ZAHORSKI W.**
Przyczynek do dziejów wileńskiej loży masońskiej „Gorliwy Litwin”. — „Litwa i Ruś”. — 1912, z. 3, s. 154-155.
- [242] **ZALESKI Michał (1744-1816)**
Pamiętniki. — Poznań, 1879. — s. 171-174, 189-190, 199, 202.
Pisze o udziale i wpływach wolnomularstwa w czasie Sejmu Czteroletniego.
ZAŁĘSKI Stanisław, ks. jezuita, zob. → **LISICKI H.**, [recenzja]; → **NOWICKI J.**, [recenzja].
- [243] **ZAŁĘSKI Stanisław**, ks. jezuita (1843-1908)
Masonia w świetle prawdy. Sami o sobie. — „Biesiada Literacka”. — 1912, nr 24 z 15 czerwca.
Pierwszy z ośmiu odcinków opracowania opartego o źródła masońskie, później wydane go w formie książkowej. Kolejne odcinki ukazywały się na łamach „Biesiady Literackiej” do 10 sierpnia 1912 r. (numer 32 „BL”).
- [244] **Tenże**
O masonii w Polsce na źródłach wyłącznie masońskich. — „Przegląd Powszechny” (Kraków). — 1888, Tom XVIII (kwiecień, maj, czerwiec), s. 295-317.
Być może pierwsza część cyklu artykułów.
- [245] **Tenże**
O masonii w Polsce od roku 1742 do 1822. Na źródłach wyłącznie masońskich / napisał ks. Stanisław Załęski. — Z 8-ma ilustracjami. — Kraków: Druk Wł. L. Anczyca i Spółki pod zarządem Jana Gadowskiego, 1889. — IV, 372, XXXVI, [4] s.: il., err.; 24 cm.
 Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. ESTIV 4:585; B14; E; K 279; KAR
- [246] **Tenże**
O masonii w Polsce od roku 1738 do 1822. Na źródłach wyłącznie masońskich / ks. Stanisław Załęski. — Wydanie drugie poprawione, w dwóch częściach z 9-ma ilustracjami. — Kraków: [nakładem Autora] druk W. L. Anczyca i Spółki, 1908. — VII, 274, 248, [4] s.: il.; 24 cm.
Dwa tomy współoprawione. Druk poddany cyfryzacji, dostępny w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. K 279; KAR
ZAMOJSKI Zdzisław, tłumacz, zob. → **NICOLAS August**, Badania (1851).

ZAN Tomasz, zob. → **Czernicki Gustaw**, Żywot.

ZAWADZKI Józef, wydawca, zob. → **CHODŹKO Ignacy**, Wolne mularstwo.

ZDANOWICZ Aleksander, zob. → **CHMIELEWSKI Piotr**, Filozof.

[247] **ZDZIECHOWSKI Marian** (1861-1938)

Wędrowni duszy. Esoteryzm na tle współczesnego ruchu religijnego we Francji. — „Świat”. — 1895, nr 7-9.

[248] **Tenże**

Toż. — Kraków: G. Gebethner i Sp., 1895. — 34 s.

Odbitka ze „Świata” 1895.

ESTIV 4:609

ZECHEL Bruno, wydawca, zob. → **FINDEL Joseph Gabriel**, Geschichte [...] zweite Auflage.

[249] **ZIELEWICZ I.**, dr

Nowe przyczynki do życiorysu Karola Marcinkowskiego. — Poznań, 1908.

Zapewne fragment związany jest z masonerią.

K 289

[250] **ZIELIŃSKA Iza**

Z dorocznego konwentu masonstwa. — w: Sprawozdanie półroczne paryskiej sekcji Polskiej Ligi Wolnej Myśli. — Paryż, 1907. — nr 1, s. 19-21.

ZIENKOWICZ, księgarz, zob. → **JÓZEF SEBASTIAN PELCZAR**, św., Masoneria (1909, 1914).

ZOERN M., drukarz, zob. → **MOSZCZEŃSKI Adam**, Pamiętnik.

ZUKERKANDEL W., wydawca zob. → **LESSING Gotthold Efraim**, Natan (1893); → **JANKOWSKI Władysław**, W loży.

[251] **ŻEROMSKI Stefan** (1864-1925)

Popioły. — 1904.

Powieść. Publikowana najpierw w odcinkach w warszawskim „Tygodniku Ilustrowanym” 1902-1903.

ŻUPAŃSKI Jan Konstanty, wydawca, zob. → **BARZYKOWSKI Stanisław**, Historia; → **MOSZCZEŃSKI Adam**, Pamiętnik.

Polish Bibliography of Freemasonry

Polish Bibliography of Freemasonry (Polska Bibliografia Wolnomularstwa – PBW) is a privately developed project by Maciej B. Stępień, published on internet since 2004. The project aims to list all masonic literature by Poles, about Poles and of Polish interest from the mid-18th century beginnings of freemasonry in the Republic of Two Nations, Polish and Lithuanian, to the present day. Its methodological foundations are inclusive with regard to Polish emigration literature, foreign-language polonica and all prints related to foreign masonic activity within the changing borders of Poland during the past three centuries. In particular the 19th century masonica presented themselves a methodological challenge since in this century Polish nation lived and fought without sovereignty over its lands, divided between three absolutist powers. During that period many foreign lodges have been established on what used to be or eventually would become the area of the Polish State. In response to the growing popular interest in local history of freemasonry in the areas of former partitions and the areas incorporated by Poland after the World War II the project aims to gather bibliographical data concerning the past masonic activity in these parts of modern Poland as well.

PBW is split in four parts covering four periods in which Polish masonic literature (or that of Polish interest) was printed: (i) from the beginnings to 1850, (ii) from 1851 to 1917, (iii) from 1918 to 1988 and (iv) from 1989 to the present day. Consecutive, improved and enlarged versions of these four parts are issued every time new bibliographical data is collected or rectified. Instead of traditional issue numbering a version-number style has been adopted to indicate the scale of improvement of each issue, with the list of what's new included at the end of the introduction. Addenda to PBW cover three areas: (i) Polish lexicographical entries on freemasonry; (ii) the contents of dedicated Polish masonic journals, and (iii) Polish digital prints related to freemasonry available in public domain.

All readers and users are kindly requested to support the project by sending in information which would improve and expand currently published versions. To contact the author directly please email maciejbstepien@gmail.com.